Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 206 ◆ Середа, 23 жовтня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

6 7

Вячеслав Чорновіл переконаний: головне завдання Президента — об'єднання всього народу України навколо побудови української незалежної держави та відкритого громадянського суспільства.

3

Договір про Економічне співтовариство очима українських політиків.

На засіданні Президії Верховної Ради України було прийнято рішення: не підписувати Договір про Економічне співтовариство.

ПОЗДОРОВЛЯЄМО

десятьох наших читачів, яким редакція подарувала передплату на «Голос України» на 1992 рік. Як пам'ятаєте, 31 серпня ми надрукували анкету, в якій попросили вас поділитися своїми думками щодо нашої газети. Найбільш слушні та конструктивні, на нашу думку, відповіді надіслали: подружжя Бондаренків з Донецької області, М. Блошиця з Луганської області, Д. Жувак з Донецька, К. Дербеньова з Києва, А. Чолобова та О. Чапор з Тернопільської області, І. Яремченко з Харкова, О. Нестеренко з Черкаської області, В. Петюк з Вінницької області, І. Манько з Житомирської області.

Не треба засмучуватися тим, чиє прізвище не ввійшло до списку щасливців. Ми врахували кожну думку 634 дописувачів, а саме така кількість анкет надійшла до редакції, і в наступних випусках «Суспільного барометра» повідомимо про результати опитування, крім того, це не останнє анкетування і

ВСІ МАЮТЬ ШАНС!

Л. КРАВЧУК В КРИМУ

Складний, як ніколи графік роботи Голови Верховної Ради України Леоніда Кравчука, ще вранці він проводив сесію Верховної Ради України, а вже після обіду зустрівся з трудящими Криму, куди він прибув на запрошення депутатського корпусу автономної республіки.

Леонід Макарович взяв участь у роботі сесії Верховної Ради Кримської автономної республіки.

Відбулись зустрічі з колективом об'єднання «Морський завод імені С. Орджонікідзе», військово-службовцями севастопольського гарнізону.

Леонід Кравчук відповів на численні запитання, особливу увагу приділив проблемам розвитку стосунків України з Росією, вирішенню багатьох соціально-економічних і політичних проблем Криму.

ВЧОРА в Кремлі продовжувала роботу сесія однієї з палат Верховної Ради СРСР — Ради Союзу. Депутати обговорювали тимчасовий регламент Ради республік і Ради Союзу по прийняттю спільних рішень. Їхні колеги із Союзу республік зробили це напередодні і після невеликої дискусії схвалили цей документ, який встановлює процедуру прийняття спільних рішень обома палатами.

УКРАЇНА і Мальта уклали в понеділок угоду, спрямовану на розвиток і зміцнення двосторонніх торговельно-економічних зв'язків.

Мальтійська сторона, як свідчить вже перша реакція урядових кіл, високо оцінює підписаний документ. Особливо виділяється один із його пунктів, який передбачає заходження на острів для поточного ремонту українських суден. Як тут вважають, це допоможе мальтійським верф'ям, які відчувають останнім часом нестачу замовлень, дещо поправити своє фінансове становище.

Л. ЛУК'ЯНЕНКО: «Я СТАНУ ПРЕЗИДЕНТОМ...»

Під час перебування на Чернігівщині кандидат у президенти України Левко Лук'яненко заявив: «Я стану президентом. І доверbegin демократичне зміщення партократів, в результаті якого жоден комуніст не потрапить до тюрми... Моя політична установка — перервати ланцюг безперервного репресування і почати новий період в історії України». Він оцінив діяльність нинішнього президента Грузії З. Гамсахурдія як поганий приклад для України і заявив, що Україна, яка йтиме власним шляхом, за півтора року його президентства значно підніме життєвий рівень свого народу. Л. Лук'яненко повідомив також, що він виступає проти нових економічних союзів з іншими державами і натомість цього — за сотні взаємовигідних договорів з діловими партнерами.

ЖИРИНОВСЬКІ ХОЧУТЬ САЛА!

12

ЧИМДАЛІ гострішою стає проблема забезпечення медичних установ України лікарськими засобами та медичною апаратурою. Комісія Верховної Ради України з питань здоров'я людини взяла до розгляду питання про виробництво медичної апаратури та медикаментів на підприємствах України, ретельно проаналізувала шляхи виходу з кризи. Учасники чергового засідання комісії зійшлися на тому, що питання потребує додаткового вивчення і взаємних консультацій відомств, на які ляже виконання рішень.

9

ВАСИЛЬ І ВАСИЛИНА

КОНСУЛ США У ДОНЕЦЬКУ

Донецьк відвідали Генеральний консул США в Києві Джон Гундерсен, співробітниця держдепартаменту цієї ж країни Дженні Лістон та представник міністерства закордонних справ Канади Віра Голіяд. В науковому центрі Донецького відділення АН України відбулася зустріч з представниками крайової організації Руху і товариства імені Т. Шевченка «Просвіта».

Мова йшла про шляхи побудови незалежної демократичної України, про політичну ситуацію на Донбасі, діяльність Руху та «Просвіти».

ВЕЛИКА ПОМИЛКА

Критика Горбачова на адресу України, делегація якої не приїхала на сесію Верховної Ради СРСР, була великою помилкою, вважає заступник голови Законодавчої комісії всесоюзного парламенту К. Лубенченко. Горбачов повинен би був на колінах просити Україну взяти участь у новому Союзі, адже без її участі, хоча б у ролі спостерігача, такий Союз неможливий, наголосив він.

СТОЛИЦЯ НАЗДОГНАЛА ПРОВІНЦІЮ

Історія вчить: трьома хлібинами можна за раз нагодувати п'ять тисяч осіб. У Львові ж — свої пропорції. Тут зуміли одразу вдовольнити понад 45 тисяч чоловік. Саме стільки читачів нашої газети страждали від несвоєчасної доставки «ГУ» з Києва. Тепер вона друкується у львівському видавництві «Вільна Україна» — і для п'яти західних областей проблем не стало. Браво, Львів! На черзі — інші віддалені регіони. Сподіваємось, це буде з Нового року.

До речі, передплата на 1992 рік приймається до 31 жовтня поточного року!

ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ міністра закордонних справ України А. Зленка, присвячена роботі української делегації на 46-й сесії Генеральної Асамблеї ООН, відбулася вчора у Києві.

Триває передплата на «Голос України». Наш індекс 60955. Ціна на 1992 рік — 19 крб. 80 коп.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:
Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою 441-84-42, 224-72-54 [телефакс].

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
Історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 157.100

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. Сьогодні на 16 сторінках.

Парламентська хроніка

ДАЙТЕ АРМІЇ ЗАКОН

Ранкове засідання 22 жовтня

Засідання парламенту почалося на мінорній ноті. Перед приміщенням Верховної Ради знову вирував натовп. Шахтарі і металурги, лікарі і вчителі, робітники і селяни прийшли на майдан з гаслами «Закон про профспілки — в життя!», «Ні — бойкоту профспілкових вимог», «Профспілкам — право законодавчої ініціативи». Більшість депутатів переконана, що людей до парламенту привели ображені профспілкові функціонери на чолі з головою Ради Федерації незалежних профспілок України А. Ковалевським. Своєрідним крещендо ранкового засідання і став його виступ. Голова переконував депутатів, що ніхто нікого не «нацьковував», що доведені до відчаю злиднями і страхом перед завтрашнім днем, обурені пустопорожньою балаканиною обранців народу, представники трудових колективів з'їхалися до Києва з усіх регіонів України, щоб заявити рішучий протест позиції Верховної Ради, яка відхилила проект Закону про профспілки.

Л. Кравчук закликав лідерів профспілок розвезти людей по домівках, з іронією попереджаючи, що жовтнева негода — не найкращий час для мітингів. Голова Верховної Ради вже без іронії, серйозно наголосив також, що парламенту не слід сваритися з профспілками і запропонував ввести до порядку денного сесії обговорення Закону про профспілки, за що депутати й проголосували.

Час ранкового засідання майже повністю вичерпався обговоренням орієнтовного графіка сесії на поточний та майбутні тижні. Депутати пропонували ввести до порядку денного повторне обрання голови служби національної безпеки, прийняти звернення Верховної Ради України до національних меншин та постанову про закриття Чорнобильської АЕС. З усіх пропозицій додатково до порядку денного ввели лише питання про участь України в розробці економічної угоди між республіками колишнього Союзу. Всі інші пропозиції головуючий Л. Кравчук агументовано відхилив.

Найчастіше на ранковому засіданні лунало в залі слово Крим. Депутати говорили про відверту кампанію, спрямовану на відторгнення півострова від України. Народні обранці ж від Криму переконували, що ніяких антиукраїнських настроїв в автономній республіці немає. Л. Кравчук поінформував сесію, що 23 жовтня в Сімферополі почне роботу сесія Кримської автономної республіки, на якій він збирається виступити з доповіддю. Лише після завершення роботи сесії можна буде конкретно говорити про проблеми Криму, зазначив Кравчук.

Голова Верховної Ради запропонував з 10 листопада до 1 грудня роз'їхатися по своїх округах і розгорнути роботу по підготовці до проведення референдуму.

Лише об 11-й годині сесія нарешті приступила до розгляду питань порядку денного. З доповіддю про проекти законів «Про оборону України» та «Про збройні сили України» виступив міністр оборони республіки генерал-полковник К. Морозов.

Невеличку передмову до законів він почав з повідомлення, що колишній центр чинить спротив самій ідеї створення Української національної армії. Генштаб надсилає у війська розпорядження з вимогами не виконувати законів і постанов Верховної Ради України, ігнорувати накази і пропозиції міністра оборони республіки. Але історію не можна повернути назад, сказав генерал Морозов, національному війську України — бути.

Міністр підкреслив, що закони «Про оборону України» та «Про збройні сили України» стануть правовою основою для трансформації Київського, Прикарпатського, Одеського військових округів та Чорноморського флоту у збройні сили України.

Ці закони, розроблені юристами, фахівцями-військовими, Спілкою офіцерів України, базуються насамперед на принципі розумної оборонної достатності і ставлять на меті високу боєздатність Української національної армії та соціально-правовий захист військовослужбовців. У перспективі, зазначив К. Морозов, Україна відмовиться від строкової служби й перейде до професіональної армії сучасного типу. Але поки що на перехідному етапі загальна військова повинність зберігається. Фізично здорові юнаки служитимуть, як і раніше, два роки, але лише на теренах України.

Закінчення ранкового засідання було мажорним. Міністр оборони, відповідаючи на запитання після доповіді, повідомив, що, починаючи вже з осіннього призову солдати присягатимуть — на вірність неіснуючому Союзу, а даватимуть клятву служити вірою і правдою своїй Батьківщині — незалежній самостійній Україні.

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ,
військовий оглядач «Голосу України».

ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

Шановні народні депутати України!

Звернення до вас продиктоване прагненням якомога швидше вивести країну з тяжкої економічної і політичної кризи, повернути життя людей у нормальну колію. Сьогодні мова йде про долю нашої багатонаціональної Вітчизни. І ми глибоко переконані, що розв'язати насущні проблеми свого розвитку, побудувати гідне майбутнє для себе і своїх нащадків наші народи можуть тільки спільно.

Зміни, що відбулися в країні після серпневих подій, створили принципово нову політичну ситуацію. Усуваються перешкоди на шляху кардинального демократичного оновлення суспільства. Складаються умови для того, щоб кожний народ міг вільно обрати форму своєї державності.

Свобода і незалежність — це природне право кожного народу і умови його розвитку.

Свобода і незалежність — це і передумови для об'єднання народів на справді добровільній і рівноправній основі.

Такий Союз життєво необхідний. За це говорять вся історія нашої багатонаціональної держави і укорінені традиції життя наших народів. За це — насущні потреби багатьох мільйонів людей, фундаментальні міжнародні фактори.

Століттями наші народи творили разом велику духовну культуру. Розійдись вони сьогодні — це була б безповоротна втрата і для кожного з них, і для світової цивілізації.

Ми знаємо, в якому стані зараз наша економіка. Але факт, що вона десятиріччями розвивалась у рамках єдиного народногосподарського комплексу. Розірви у двох-трьох вузлах цю цупку тканину — і поповзе, розпадеться все полотно. Вже зараз згубні наслідки розриву господарських зв'язків відчувають на собі люди в усіх республіках і регіонах країни.

За довгі роки розвитку нашої багатонаціональної держави на величезному її просторі, можна сказати, перемішались нації і народи. Мільйони і навіть десятки мільйонів людей живуть нині за межами своїх національних республік. Їх відособлення мало б неминучим наслідком демографічні потрясіння. Драматична доля сотень тисяч біженців у всіх на очах.

Надзвичайно тяжкою працею і жертвами кількох поколінь створена військова могутність нашої наддержави. Сьогодні ми разом з іншими державами йдемо шляхом рішучого її скорочення, приведення у відповідність із доктриною оборонної достатності. Але СРСР залишається однією з двох найбільших ядерних держав. На нас лежить відповідальність і перед власним народом, і передусім світом за те, щоб ця страшна сила була під надійним контролем.

Будемо відвертими. Досі в умах людей лишається упередженість до Союзу. Живі, ще далеко не вивітрилися з пам'яті багато негативних явищ, пов'язаних з жорсткою унітарною моделлю державного устрою. Але тепер йдеться про новий Союз, в якому самі основи економічного і політичного устрою, соціально орієнтована ринкова економіка, політичний та ідейний плюралізм, багатопартійність будуть служити гарантією вільного розвитку кожної нації і кожного громадянина.

Саме за такий Союз проголосувала переважна більшість населення країни в цілому і в кожній з республік на референдумі 17 березня нинішнього року.

Будівництво нового Союзу почалось. Важливе значення в цьому плані має підписання Договору про Економічне співтовариство. Відновилась робота над проектом Договору про Союз Суверенних Держав. Відповідно до Спільної заяви Президента СРСР і керівників дев'яти республік, рішенням V З'їзду народних депутатів СРСР у Москві 21 жовтня відкрилася сесія Верховної Ради країни нового скликання.

Ми звертаємось до Вас, шановні народні обранці, з висловленням надії на те, що представники України візьмуть активну участь у цій колективній роботі. Україна — одна з найбільших республік Союзу, її роль у розвитку нашої країни, в усьому, чим наші народи можуть по праву пишатися, незамінна. Хочемо вірити, що вона внесе такий же гідний вклад і в будівництво нової, єдиної сім'ї народів, про яку мріяв Великий Кобзар.

Скажемо прямо: ми не уявляємо собі Союзу без України. Переконані, що і багатонаціональний народ України не мислить майбутнього без союзницьких відносин з усіма народами нашої країни, з якими його зв'язує багатовікова історія.

Прийміть, шановні депутати, побажання успішної роботи Верховній Раді республіки.

Найкращі почуття і побажання ми шлемо народові братньої України.

М. ГОРБАЧОВ
Б. ЄЛЬЦИН
С. ШУШКЕВИЧ
Н. НАЗАРБАЄВ
І. КАРІМОВ
А. МУТАЛІБОВ
А. АКАЄВ
С. НІЯЗОВ
А. ІСКАНДАРОВ

Від редакції

Сказано гарні слова. Багато слів. В основному — загальних. Нас не лякає, зокрема, те, що перемішалися нації і народи. Всі народи України — рівноправні і світ практично не знає сьогодні мононаціональних держав. Так що подібні аргументи, скажемо м'яко, невідомо на кого розраховані. А от економічні зв'язки — то суттєво. І Верховна Рада України зовсім не проти, а за такі зв'язки. Якщо це зв'язки рівноправних партнерів. Тож конкретно — чи є договір про економічне співтовариство вигідним для народу України, чи є він взаємовигідним? Чи враховано в ньому позицію України? Чи не потрапить вона в обійми нового, демократичного центру, які можуть виявитися такими щільними, як і формування «єдиної общности»?

Що думають про це народні депутати України? На 3 стор. читайте матеріал «Економіка—без політичних спекуляцій», а в наступному номері цю тему обговорюватимуть економісти в публікації під заголовком «Бояться взаємовигідних відносин»...

ЕКОНОМІКА — БЕЗ ПОЛІТИЧНИХ СПЕКУЛЯЦІЙ

Точка зору

ДОГОВІР ПРО ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО ОЧИМА УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ

Як відомо, 17 жовтня на засіданні Президії Верховної Ради України було прийнято рішення: не підписувати Договір про Економічне співтовариство, який останнім часом небезпідставно сприймався як єдина «панацея» від усіх наших економічних труднощів. Оскільки ніхто з провідних політиків республіки не виступав беззастережно проти підписання економічної угоди, то рішення Президії сприйняли як «вибух бомби» посеред білого дня.

Чи було це «вибухом», розповіли на Українському телебаченні Перший заступник Голови Верховної Ради України І. Плющ, члени Президії Верховної Ради України В. Євтухов і В. Пилипчук, Перший віце-прем'єр Кабінету міністрів республіки К. Масик.

Пропонуємо вашій увазі фрагменти телепередачі.

Іван ПЛЮЩ, Перший заступник Голови Верховної Ради України:

— Мета економічної угоди — запобігання сповзанню в безодню економічної кризи. З цим погодилися всі республіки. Але коли зібралися в Алма-Аті, щоб уперше без участі центру поговорити, як рівні з рівними, то там вже були представники того центру в особах Івана Силаєва та Григорія Явлинського. А далі взагалі з'ясувалося, що невідомо багато принципів і механізмів впровадження в життя цієї економічної угоди, що суб'єкти угоди не готові до її укладення. Тоді за ініціативою Прем'єр-міністра України В. Фокіна, підтриманою президентами Казахстану Н. Назарбаєвим й Узбекистану І. Карімовим, дійшли до попередньої домовленості: зробити спільну заяву і спершу підписати двосторонні договори між республіками, щоб з'ясувати, якою мірою ми здатні забезпечити потреби нашого народного господарства і почати новий рік без значних економічних втрат і негодобств. Підтримали це 12 колишніх республік СРСР.

Однак з невідомих причин, про які ми можемо тільки здогадуватися, з ініціативи центру, який існує, на жаль, і до сьогодні, збирається Державна Рада СРСР, на яку виноситься питання про підписання економічної угоди.

Хочу звернути увагу на такий факт: центральні засоби масової інформації намагаються сформувати думку про те, що Україна зволікає підписувати угоду, не хоче підписувати. Це дійсно так, але тільки щодо центру. Україні з центром нічого підписувати, ми не можемо взяти з нього ні ресурсів, ні кредитів, а отже, ні про що й говорити. Але уряд України працює плідно й ініціативно з усіма республіками над укладенням двосторонніх договорів. І оця політична гра центру нам тільки заважає. Кому знову вигідні оця парадність і політична фанфарність укладення суто економічної угоди в такому вигляді, що жодна із статей угоди не розкриває прямої вигоди для України від підписання цієї угоди?

Тож, щоб знову не виникло такої ситуації, що нікому буде відповісти за помилки під час укладення угоди, Президія парламенту дійшла такого висновку: з цілим блоком взаємовигідних економічних угод має право працювати й укладати їх Кабінет міністрів України. І укладати їх не тільки з колишніми республіками СРСР, а й іншими країнами, і не допускати диктату й ультиматумів Україні.

Василь ЄВТУХОВ, голова Комісії Верховної Ради України з питань базових галузей народного господарства:

— Іван Степанович дії центру м'яко назвав «політичною грою». Від себе я додам: це політична спекуляція, коли загальний спад виробництва комусь хочеться піднести як наслідок чиїхось політичних амбіцій, зокрема українського керівництва. Але давайте звернемося до статистики. За дев'ять місяців цього року спад виробництва в Україні становить 4,7 відсотка, у минулому році було 6,2 відсотка. У Росії ці цифри — вдвічі більші. Але ж в Україні спад виробництва треба пов'язувати з тим, що нам не поставили нафти, лісу, іншої сировини.

Спад економічний є й в Україні, і в Росії, і перебороти його ми можемо тільки спільними зусиллями. Але чи дає взаємну вигоду запропонована угода? Візьмемо конкретні статті. Ми пропонуємо, наприклад, узагалі зняти 43 статтю: **«У разі, коли цим Договором, угодами до нього чи нормативними актами, прийнятими інститутами Економічного товариства в межах своєї компетенції, встановлені інші правила ніж ті, які є в законодавстві держав — членів економічного співтовариства, то визнається пріоритет Договору, угод і нормативних актів Економічного співтовариства».**

Ми можемо це підписати тільки тоді, коли будемо знати, що це за угоди й нормативні акти. А то ми підпишемо, а тільки з часом з'ясується, що підписали собі вирок.

Або такий момент, стаття 23: **«Держави — члени Економічного співтовариства вважають за необхідне укласти угоду про розподіл і юридичне переоформлення державного внутрішнього боргу СРСР за станом на 1 січня 1992 року між державами — членами Економічного співтовариства і державами, не увійшли в нього, і про порядок його подальшого обслуговування».**

Україна каже: ми згодні брати участь у виплаті всіх боргів, але тільки за станом на 1 липня 1991 року. Цього не приймають у центрі, і що виходить — до кінця року ще наберемо кредитів, не знатимемо, куди вони підуть, а в наступному році нам скажуть: розплачуйтесь. Хіба це розумно?!

Далі, стаття 47: **«Міждержавний економічний комітет є виконавчо-розпорядчим органом Економічного співтовариства. В межах своєї компетенції він забезпечує проведення економічної політики держав — членів Економічного співтовариства, визначеної цим Договором і угодами, рішеннями Ради глав урядів — держав — членів Економічного співтовариства. Міждержавний економічний комітет контролює реалізацію положень цього Договору і прийнятих на його основі угод. Міждержавний економічний комітет публікує щорічний економічний звіт».** Україна пропонує (і в цьому її підтримують 12 інших республік, які були в Алма-Аті): не **ВИКОНАВЧО-РОЗПОРЯДЧИМ**, а **КООРДИНАЦІЙНО - РОЗПОРЯДЧИМ** органом. Маленьке нібито слово замінила, але змінюється вся суть; ми хочемо, щоб був координатор спільного економічного простору, а не розпорядник-виконавець, який буде за нас керувати й давати нам вказівки.

Стаття 50: **«При міждержавному економічному комітеті за рішенням Ради глав урядів держав — членів Економічного співтовариства можуть створювати департаменти чи інші органи.**

Порядок утворення цих органів, їхньої реорганізації й ліквідації, а також повноваження, порядок призначення й усунення керівників встановлюються міждержавним економічним комітетом». Виникає запитання: а навіщо тоді керівники держав, коли за них усе й так вирішують? Україна пропонує взагалі зняти другий абзац про порядок утворення додаткових органів і керувати всім спільно.

А щодо тези, яку посилено пропагує Центральне телебачення: мовляв, якщо Україна не підпише, то ми їй чогось не дамо, то я хотів би підкреслити: незалежно від того, підпише Україна угоду чи не підпише, то, по-перше, нам багато чого не дадуть, бо в самих нема і ніде взяти. По-друге, жителі України це мають знати, вже сьогодні зненацька припинено фінансування з центру кількох об'єктів в Україні. А там же працювали люди, їм потрібна зарплата. Для чого це було зроблено? Для того, щоб загнати Україну в куток. Не має фінансування навіть Чорнобиль.

Уряд, парламент України (і Президія це засвідчила яскраво, одноголосно проголосувавши за відмову підписувати нерівноправні угоди) за те, щоб ми увійшли в Економічне співтовариство. Ми готові увійти в нього, бо розділитися кордонами нерозумно й невигідно, але угода, договір мають бути взаємовигідними. І без жодних політичних інсинуацій і спекуляцій.

Володимир ПИЛИПЧУК, голова Комісії Верховної Ради України з питань економічної реформи і управління народним господарством.

— Хотів би зупинитися на договорах про взаємні поставки. Дуже багато розмов про те, що, мовляв, нема Економічного співтовариства — не виконуються й поставки. Але давайте поміркуємо логічно: у нас же є Договір з Російською Федерацією про співробітництво. Чому він не виконується? Хочеться запитати: невже, коли ми підпишемо багатосторонній економічний договір, то він виконуватиметься? Хіба можна буде якось вплинути, наприклад, на Єльцина? Звичайно, ні. Договір з Росією не виконується не тому, що Єльцин не хоче, а тому, що в Росії обсяг виробництва впав настільки, що вона не здатна забезпечити своє народне господарство всім необхідним. Це по-перше.

По-друге, причина розриву економічних зв'язків не в політичному «параді суверенітетів», не в політичній площині, а в суто економічній. Нема чого поставляти, а карбованець перестав бути грошовою одиницею. Зв'язки розірвалися не тільки між республіками, а й у самій Російській Федерації. Відновлюються ці зв'язки негайно, коли підприємствам при розрахунках запропонувати або бартер, або долар. Згадайте наші зв'язки з американськими фірмами під час «холодної війни», коли була заборона американської влади торгувати з нами, але в СРСР були «нафтодолари». З нами все одно торгували, обходячи всі заборони. Сьогодні нема «нафтодоларів», нема й зв'язків, і політика тут ні до чого.

У запропонованому Договорі дуже багато статей, відверто шкідливих для України, але є й об'єктивні. Наприклад, щодо контролю над емісією. Доки у нас єдиний грошовий простір, ми не повинні випускати грошей, не забезпечених товарами. Це по-перше. По-друге, треба знати, хто контролюватиме емісію. Ми пропонували ще минулого року: та республіка, яка допускала безтоварну емісію, хай декларує це і записує собі як борг. Тоді з нами не погодилися, сьогодні згоджуються. Але ж Україна безтоварної емісії не допускала, рівень зарплати її громадян у півтора раза нижчий, ніж у Росії, і вдвічі — ніж у Прибалтики. Отже, треба спершу вирівняти ці норми і вже потім контролювати емісію.

Ще одна проблема — борг СРСР. Україна має бути цивілізованою державою і взяти на себе сплату частини цього боргу, особливо коли він використовувався на її території. Але в Договорі нам не пропонують суму, використану в Україні, а частку боргу, відповідну з нашим національним доходом або чисельністю населення України. Тобто якщо в республіці 17 відсотків населення СРСР, то й 17 відсотків боргу «наші». Але аналіз свідчить, що з останніх 38 мільярдів кредитів, використаних в основному на продовольство, Україні пішло тільки кілька десятків мільйонів, а отже, нам невигідно платити за когось.

Тож якщо говорити про технологію підписання економічної угоди, то ми спочатку повинні обговорити коло проблем (емісія, розподіл боргів, активів, мита, тарифів СРСР, пенсійну, еміграційну угоди), а вже потім укладати спільний Договір про Економічне співтовариство.

Костянтин МАСИК, Перший віце-прем'єр Кабінету міністрів України:

— В Алма-Аті ми домовилися, що жодна з республік не може в односторонньому порядку розпоряджатися власністю Союзу. За це проголосували, а Росія сьогодні виступає з інших позицій, і в Договорі нашої пропозиції немає. Де вона поділася? Чому не врахована?

Тож я хочу наголосити: ми хочемо і наполягаємо на підписанні економічної угоди про Економічне співтовариство. Але робити це треба рівноправно. Щоб на нас ніхто не тиснув, щоб не викручували руки й вимагали підписувати те, чого ти не бачив.

ОТЖЕ, якщо спробувати зробити аналіз рішення Президії Верховної Ради України не підписувати запропонований Договір про Економічне співтовариство, то його можна звести до трьох головних висновків. **По-перше,** документ із преамбули, 12 глав і 64 статей знову спрямований на те, щоб під маскою економічної необхідності відновити політичний союз із спільною фінансово-банковою, податковою, кредитною системами, спільним наддержавним керівником-розпорядником, який не дасть членам Економічного співтовариства повною мірою самостійно вирішувати свої економічні проблеми.

По-друге, через невизначеність механізмів і принципів втілення Договору в життя він знову не гарантує ні виходу з економічної кризи всім разом, ні вирішення проблем окремих республік, ні відновлення зруйнованих, але таких необхідних економічних зв'язків.

По-третє, Україна не відмовляється підписувати Договір. Більше того, вона підготувала власну Концепцію побудови Економічного співтовариства і письмові зауваження до 13 принципових статей Договору. Ці документи чомусь залишилися без уваги. От вийшла ситуація, яку влучно охарактеризував Л. Кравчук: «Народ, на який тиснуть, випрямляється».

Підготував Володимир СКАЧКО.

РОСІЯНИ — ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ!

Напередодні референдуму створюється нова громадська організація — «Русские за независимость Украины». Програмна мета нового громадського руху, як видно вже із самої його назви — незалежна демократична Українська держава, в якій однаково вільно й заможно житимуть і українці, і росіяни, і євреї, і татари та всі інші.

Оргкомітет виступив із зверненням, текст якого публікуємо.

ОБРАЩЕНИЕ

ОРГКОМИТЕТА ДВИЖЕНИЯ «РУССКИЕ ЗА НЕЗАВИСИМОСТЬ УКРАИНЫ» КО ВСЕМ РУССКИМ, ЖИВУЩИМ НА УКРАИНЕ

Дорогие соотечественники!

1 декабря пройдет всенародный референдум, который должен определить судьбу Украины. Исторически сложилось так, что мы с вами живем на территории Украины, а, следовательно, своими голосами на референдуме будем решать не только вопрос украинской государственности, но и нашего будущего.

Давайте посмотрим правде в глаза: бесправная, ограбленная Украина давно превратилась в провинцию огромной империи. Свыше 70 лет с Украины, а значит, из нашего с вами дома, союзные ведомства выгребали ее природные богатства, оставляя нам отравленные землю и воду, пустые недра и болезни наших детей.

(Закінчення на 7-й стор.).

Телеграфним рядком з Вінниці

НА ФОРУМІ — КВОРУМ

600 делегатів взяли участь в обласному форумі інтелігенції. Тут же відбулася позачергова конференція обласної Спілки офіцерів України. Обрано делегатів на II Всеукраїнський з'їзд, який пройде у Києві 2—3 листопада.

ДАРУЮТЬ НАГРАБОВАНЕ

Рішенням облвиконкому передано релігійним громадянам області УКЦ — церкви в Томашполі, Стрижавцях, Погребищі і Тульчині, УПЦ — церкви в селах Кожанка і Нагоряни.

СВІТСЬКА ХРОНІКА

Після 16-річного керування єпархією митрополитом Агафангелом (в миру Саввін) Священний синод УПЦ призначив на цю посаду архієпископа Феодосія (в миру Дикун). Агафангел (Саввін), схоже, активніше працюватиме в парламенті (він — народний депутат України).

Валерій ЛАЗАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

Вернісаж

ЗАПИТАЙТЕ ВАЛЕНТИНА

Виставку славнозвісної гаварецької (чорної) кераміки, відродженої з небуття, влаштовано у столичному Музеї Подолу. У перші ж дні більшість експонатів закуплено фірмою «Роксолана», але помилуватися ними ще можна. Хлопці з червоноградського МП «Чорна кераміка», крім того, розкажуть вам про історію відродження цього унікального мистецького явища. Запитайте Валентина Дробаху.

Юрій НЕСТЕРЯК.

Чорнобиль

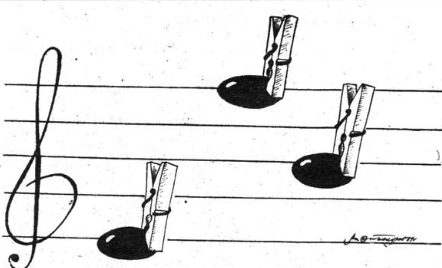
МІТИНГ БОЛЮ

Вчора — інваліди-чорнобильці зібралися на мітинг, щоб хоч якимось чином привернути увагу керівництва України до своїх проблем. Вони склали пакет вимог, які будуть передані до Кабінету міністрів та Верховної Ради України. Минулої доби — і вночі також — представники Зеленого світу пікетували будинок Верховної Ради України. На синьо-жовтих прапорах — жалобні чорні стрічки. Зелені прапори перестали бути зеленими — до кольору життя додався колір смерті. Вперше кияни бачили чорно-зелені стяги. «Зелені» вимагають негайного закриття ЧАЕС та поетапного — інших атомних станцій в Україні. Поетапного — тому що, наприклад, Рівненська АЕС щодня дає 1 мільйон інвалютних карбованців. Та чи можна буде на ті карбованці купити здоров'я людей? Хіба що — ліки. А поки що і ліків не вистачає. І продуктів. Закон про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, народився мертвим — механізму його реалізації Верховна Рада та Кабінет міністрів України не передбачили. Мабуть, тому і висловлюють недовіру нинішньому уряду республіки інваліди-чорнобильці. І не лише уряду. Однією з вимог, поданих до Верховної Ради, є негайне проведення перевиборів місцевих органів влади усіх рівнів, повна відставка нинішнього керівництва профспілок... Чому?

Ось що говорить Н. Волкотруб, киянка, пенсіонерка: «Мій зять три місяці у 1986 році відпрацював на ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи. Має посвідчення. Жодного разу йому не виділили путівки до санаторію. Гроші на чисте харчування? Та про що ви говорите! У нього «білокрів'я», на радіозаводі працювати вже не може, змушений був звільнитися і підробляє по кооперативах. І у нього, і у доньки — по 200 карбованців на місяць. Треба коментувати?

Катерина ВОРОНЕНКО.

Реалії

«РЕВЕ ТА СТОГНЕ» ПІД ОБКОМОМ

Такого Одеса ще не бачила: на широких східцях колишнього обкому партії розташувався оркестр народних інструментів та хор, а майдан заполонили викладачі й студенти мистецьких учбових закладів та професійні митці. Музична громадськість Одеси вирішила провести мітинг протесту проти розміщення тут ділового центру. Ще 10 вересня наша газета повідомляла («Навколо шкури вбитого ведмедя»), що ректор Одеської консерваторії, народний артист України, професор М. Огренич звернувся до голови обласної та виконкому Р. Боделана й попросив, від імені музичної громадськості, передати приміщення обкому вузові, бо аварійний стан приміщення консерваторії не сприяє вихованню талантів. Консерваторія, слід сказати, не була єдиним претендентом. Були ще медики, юристи. І ось приміщення віддали бізнес-центрові. Отоді музиканти й співаки вийшли на мітинг. Виступали з вимогами, грали, співали. В тім числі — «Реве та стогне...».

Георгій ЧОРНОМОРЕЦЬ. Одеса.

Мал. Анатолія СТАНКУЛОВА.

Автостоп

КОРДОН НЕ ВИТРИМУЄ

Тимчасово припиняється пропуск через КПП «Ужгород» громадян, які здійснюють особисті і туристичні поїздки за кордон. До цього змусили складна санітарно-епідеміологічна обстановка, велике нагромадження автотранспорту і людей, які знемагають в багатоденних чергах.

Ситуація загострилася після введення обмежень на КПП «Брест», «Шегині» і «Ягодин». Коли всі мандрівники ринулися через Закарпаття, тут не були готові до таких навантажень, тому довелося вдатися до екстрених заходів. Правда, виняток зроблено для виїжджаючих у службових справах і з інших поважних причин (лікування, похорони близьких і т. д.). Рішенням облвиконкому до 1 листопада ц. р., коли передбачається відновити пропуск закарпатців через КПП «Ужгород», всі зацікавлені служби зобов'язані навести порядок на прилеглих територіях, створити хоча б елементарні зручності для людей. Пропуск жителів інших регіонів відновиться пізніше, коли буде виконано весь комплекс заходів по облаштуванню кордону.

Запроваджується екологічний податок з транспортних засобів. Для жителів України: 40 карбованців — за «легковушку», 70 — за мікроавтобус, 150 — за автобус, 500 — за вантажний автомобіль, який використовується для міжнародних перевезень (крім виконуючих замовлення підприємств і організацій Закарпатської області). Для жителів інших регіонів податок трохи більший. Одержані кошти направлятимуться на облаштування прикордонних КПП і охорону громадського порядку.

Облвиконком також клопоче перед Кабінетом міністрів України про надання статусу стаціонарних КПП з цілодобовим режимом роботи діючим пунктам спрощеного переходу «Косини» і «Вилок» на українсько-угорському кордоні. «Дякове» — на українсько-румунському і «Малий Березний» — на українсько - чехословацькому (для обслуговування жителів Закарпаття), а також про відновлення на українсько-угорському кордоні режиму спрощеного переходу і його розповсюдження на території всієї області.

Я. ЯДЛОВСЬКИЙ, кор. Укрінформ. Ужгород.

Подробиці

Газета Хмельницької міської Ради народних депутатів «Вільне слово» розпочала своєрідне дослідження про переміщення партійно-номенклатурного апарату ще з того часу, як захитався трон КПРС. Як свідчать списки, подані у 39-му та 40-му номерах газети, всі вищі чини партійної еліти перебралися на високі пости у Ради народних депутатів. Причому переселялися у нові крісла не самі, а з водіями, секретарками і навіть залишали за собою колишні номери «вертушок». Як стверджує «Вільне слово», чиниться масований натиск на голову облради

Гусель... ду та ... пхатис... секрет... лами. ... зети, ... тар об... тить у ... вами ... обкому... вав по...

Наст... не спо... ції в ... лій се... ділля» ... спробі ... тора о...

Ді...

ВАМ ПОТР...

Мій колега-рефрижераторник з Херсона сказав: «Якщо Україна повністю відокремиться, то всі ми станемо безробітними, бо кілька тисяч рефрижераторних секцій — то для України забагато...».

Його побоювання щодо безробіття — небезпідставні. На Україні п'ять рефрижераторних депо, а возити стало нічого. Перевозять бавовну, папір, сіно, меблі, добрива, а не овочі, м'ясо та рибу, задля чого рефрижератори й призначені. А ще — простоюють у запасі. Тому й ведеться мова про скорочення. Але ж суверенітет України не означає припинення торговельних стосунків з іншими суверенними республіками. Адже наша власна сі...

льгосп... стільк... що на... Західн... симо ... зв'язк... Якщ... ротимо... рефри... рез рі... витр... підп... лузь б... Украї... торних... Синел... вистоя... чі. Ко... возити... Греції... це ша... ві. А ... б зро... «зай...

З...

ЄС — ЩЕ НЕ ЗНА...

В. Т. МАТВІЩИН І. І. ШТЕРН

УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ РОЗМОВНИК

Наш... гатий ... нічого ... що ми ... кий ... лійськ... людям... менам... всім, ... у спра... прост... зараз ...

Доп... ївське... «Край... кий, н... донині... кий р... у кор... симпа... же на... ській ...

Детективчик

ДЕСАНТ ЗНЕШКОДЖУЄ БАЗУ

Виднокіл ще тільки починав жевріти світанком, коли вони прибули на місце збору. Понад 30 осіб зайняли місця в автобусі «ПАЗ» (більш рядові) та в легкових автомобілях (більш керівні), звірили за «лоціями-раціями» маршрут і — в путь!

Коли ж ранок минулої п'ятниці настав, десант уже досяг цілі й блискавично опечатав усі ходи-лази Березанської міжрайбази Київської облспоживспілки. Працівники бази (а їх — близько 300 чоловік, не рахуючи водіїв автотранспортного підрозділу), нічого не підозрюючи, йшли на роботу, приступити до якої вже не змогли.

Власне, все могло б закінчитися перемир'ям і робочий день на базі розпочався б, якби березанці прийняли ультиматум прибулих представників керівної інстанції на чолі з першим заступником голови правління облспоживспілки Богданом Дубасом. А для цього їм треба відмовитися від власних вимог, прийнятих за три дні до цього на зборах трудового колективу бази. Серед цих вимог, зокрема: скасувати постанову правління ОСС (без номера, бо приймалася аврально) від 11 жовтня ц. р. про звільнення з посади директора бази Володимира Мазура (на основі доповідної записки голови контрольно-ревізійної комісії ОСС); провести приватизацію підприємств споживчої кооперації в такому порядку, щоб кожен працівник став власником плодів своєї праці. У переддень зборів вибрали страйковий комітет. В разі невиконання згаданих вимог планувалося 28 жовтня оголосити страйк. Ось тоді й прибув на базу «десант».

— Отже, колектив стоїть на своєму, а база завмерла ще до запланованого страйку, бо ж «опечатано». Що означає практично? — цікавлюся в голови страйкому Станіслава Коршуновича.

— Якщо врахувати, що база обслуговує населення чотирьох районів — Баришівського, на території якого вона й знаходиться, Згурівського, Переяслав-Хмельницького та Яготинського, то вважайте, що 210 тисяч сільських споживачів уже кілька діб не забезпечуються навіть товарами першої необхідності.

— Станіславе Григоровичу, а може з Києва видніше, як вам господарювати? У чому все-таки суть конфлікту?

— Ми переконані, що тут переважають амбіції нашого обласного керівництва. Років три тому колектив бази звернувся в облспоживспілку з пропозицією взяти підприємство в оренду. Нам відмовили. Володимир Іванович Мазур почав відстоювати право колективу самостійно працювати й розподіляти зароблені кошти. А кому, скажіть, подобаються непокірні?

Звинувачують керівництво бази і в створенні малого підприємства «Кімбер», яке випускає галантерейні вироби, куртки, деякі інші товари. Завдяки «Кімберу» було збережено робочі місця більш як для 50-ти працівників бази. Але кому це до вподоби, якщо - дозволу «зверху» не було, якщо підприємство створене з ініціативи ради трудового колективу, якщо прибутки від його діяльності залишаються в розпорядженні бази?

— Гаразд, а як же з доповідною запискою голови контрольно-ревізійної комісії? Мабуть, знайшли якісь порушення?

— Перевіряли роботу бази, але про результати перевірки не повідомили ні спеціалістам, ні адміністрації бази. Мазура викликали до окремого кабінету, і, за йо...

го сло... ти інс... переві... хати ... вважа... звільн... керівн... його в... так і ... буде ... нам з... й прот... присут... ... не зав... звільн... почала... про за... ням.

Зак... ва стр... зету ... ня»:

— ... раніш... спілки...

Автостоп

КОРДОН НЕ ВИТРИМУЄ

Тимчасово припиняється пропуск через КПП «Ужгород» громадян, які здійснюють особисті і туристичні поїздки за кордон. До цього змусили складна санітарно-епідеміологічна обстановка, велике нагромадження автотранспорту і людей, які знемагають в багатоденних чергах.

Ситуація загострилася після введення обмежень на КПП «Брест», «Шегині» і «Ягодин». Коли всі мандрівники ринулися через Закарпаття, тут не були готові до таких навантажень, тому довелося вдатися до екстрених заходів. Правда, виняток зроблено для виїжджаючих у службових справах і з інших поважних причин (лікування, похорони близьких і т. д.). Рішенням облвиконкому до 1 листопада ц. р., коли передбачається відновити пропуск закарпатців через КПП «Ужгород», всі зацікавлені служби зобов'язані навести порядок на прилеглих територіях, створити хоча б елементарні зручності для людей. Пропуск жителів інших регіонів відновиться пізніше, коли буде виконано весь комплекс заходів по облаштуванню кордону.

Запроваджується екологічний податок з транспортних засобів. Для жителів України: 40 карбованців — за «легковушку», 70 — за мікроавтобус, 150 — за автобус, 500 — за вантажний автомобіль, який використовується для міжнародних перевезень (крім виконуючих замовлення підприємств і організацій Закарпатської області). Для жителів інших регіонів податок трохи більший. Одержані кошти направлятимуться на облаштування прикордонних КПП і охорону громадського порядку.

Облвиконком також клопоче перед Кабінетом міністрів України про надання статусу стаціонарних КПП з цілодобовим режимом роботи діючим пунктам спрощеного переходу «Косини» і «Вилок» на українсько-угорському кордоні. «Дякове» — на українсько-румунському і «Малий Березний» — на українсько - чехословацькому (для обслуговування жителів Закарпаття), а також про відновлення на українсько-угорському кордоні режиму спрощеного переходу і його розповсюдження на території всієї області.

Я. ЯДЛОВСЬКИЙ,
кор. Укрінформ.
Ужгород.

Подробиці

МІГРАЦІЯ

Газета Хмельницької міської Ради народних депутатів «Вільне слово» розпочала своєрідне дослідження про переміщення партійно-номенклатурного апарату ще з того часу, як захитався трон КПРС. Як свідчать списки, подані у 39-му та 40-му номерах газети, всі вищі чини партійної еліти перебралися на високі пости у Ради народних депутатів. Причому переселялися у нові крісла не самі, а з водіями, секретарками і навіть залишали за собою колишні номери «вертушок». Як стверджує «Вільне слово», чиниться масований натиск на голову облради Гусельникова сьогодні: у Раду та виконком прагнуть пропхатися не тільки безробітні секретарі, а й завідуючі відділами. Скажімо, за даними газети, колишній другий секретар обкому партії Новак мітить у крісло керуючого справами облвиконкому, а заворг обкому КПУ Гвоздій облюбував пост заворга у Раді.

Наступ колишніх партократів не сподобався лідерам опозиції в обласній Раді. На минулій сесії «Демократичне Поділля» показало зуби: при спробі пропхати на пост редактора обласної газети «Радянське Поділля» завідуючого ідеологічним відділом обкому КПУ Івана Чижа, група стала стіною, і навіть не допустила розгляд питання до голосування. Варто сказати і про нову позицію демократично настроєних депутатів: якщо ще хоч один обкомівський працівник переступить поріг обласної Ради — вони все робитимуть, аби пішов у відставку не тільки весь виконком, а й керівництво Ради.

Михайло ВАСИЛІВ.
Хмельницький.

Ділова пропозиція

ВАМ ПОТРІБЕН ХОЛОДИЛЬНИК?

Мій колега-рефрижераторник з Херсона сказав: «Якщо Україна повністю відокремиться, то всі ми станемо безробітними, бо кілька тисяч рефрижераторних секцій — то для України забагато...».

Його побоювання щодо безробіття — небезпідставні. На Україні п'ять рефрижераторних депо, а возити стало нічого. Перевозять бавовну, папір, сіно, меблі, добрива, а не овочі, м'ясо та рибу, задля чого рефрижератори й призначені. А ще — простоюють у запасі. Тому й ведеться мова про скорочення. Але ж суверенітет України не означає припинення торговельних стосунків з іншими суверенними республіками. Адже наша власна сільгосппродукція поки що настільки екологічно неякісна, що навряд чи її купуватиме Західна Європа. Отже, мусимо орієнтуватися на старі зв'язки на Сході.

Якщо нині занадто скоротимо кваліфіковані кадри рефрижераторників, то через рік-два знову доведеться витр[illegible] значн[illegible] для підг[illegible] механік[illegible] щоб галузь була ефективною. Адже Україна має два рефрижераторних депо (Фастівське й Синельниківське), що здатні вистояти в ринковій колотнечі. Колись настане час, і ми возитимемо цитруси прямо з Греції, а не платитимемо за це шалені гроші Морфлотові. А тим часом можна було б зро[illegible] ось щ[illegible] частину «зайв[illegible] секцій [illegible]ати на фрахтових умовах іншим республікам чи за кордон. Та й старі рефрижератори можна не списувати — вони можуть прекрасно працювати багато літ у стаціонарних умовах. Приміром, колгосп, купивши 12-вагонну секцію, матиме власний холодильник на 400 тонн. Фастівське депо охоче продає списані секції всім бажаючим — по бартеру чи на взаємовигідних умовах, можуть навіть обслуговуючий персонал надати. Отже, закликаю замислитись керівників: чи потрібен вам дешевий холодильник, що дасть мільйонні прибутки й сотні тонн збережених продуктів?

Володимир ПРОХОРЕНКО.
Київ.

Зверніть увагу

ЄС — ЩЕ НЕ ЗНАЧИТЬ Є...

В. Т. МАТВІЩИН
І. І. ШТЕРН
УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ РОЗМОВНИК

Наш стрімкий час так багатий на всілякі дефіцити. І нічого дивного немає в тому, що ми раптом виявили великий дефіцит у власних знаннях, [illegible] англійської мови. А діловим людям, бізнесменам, спортсменам, туристам, словом, всім, хто вирушає за кордон у справах, на змагання чи просто в подорож, без цього зараз аж ніяк не обійтися.

Допомогти їм взялося київське мале підприємство «Край», яке випустило великий, найповніший з виданих донині «Українсько-англійський розмовник». Це зручне у користуванні, ілюстроване, симпатичне видання допоможе навіть тим, хто в англійській — ні гу-гу, порозумітися на митниці, вокзалі, у магазині, на нараді, висловити подяку, прохання, і навіть освідчитися у коханні. Цьому посприяють транскрипція англійського тексту українською мовою та вміщені у розмовнику українсько-англійський і англійсько-український словники найуживаніших слів, а також — англійських прислів'їв.

Незвичною в наших умовах, а тому чудовою якістю розмовника є те, що він дешевий — всього 5 карбованців. Ви зацікавилися? Тоді надсилайте заявки на адресу: **252047, м. Київ-47, проспект Перемоги, 50, а/с 001, МП «Край»**, і розмовник відразу ж вам буде надіслано накладною оплатою. Коштуватиме все разом з пересиланням 7 карбованців. Врахуйте, що тираж розмовника обмежений.

Вау-вау!

...КОДЖУЄ БАЗУ

...операції в тако... щоб кожен пра... плодів ... переддень збо... страйкової комі... виконання зага... планувалося 28 ... страйк. Все ... на базу «де...

...колектив стоїть ... база завмерла ... ованого страй... печатано». Що ... актично? — ці... голови страйко... Коршуновича, ... що ба... населення чо... — Баришівсь... якого во... Згурівсько... Хмельницького та Яготинського, то вважайте, що 210 тисяч сільських споживачів уже кілька діб не забезпечуються навіть товарами першої необхідності.

— Станіславе Григоровичу, а може з Києва видніше, як вам господарювати? У чому все-таки суть конфлікту?

— Ми переконані, що тут переважають амбіції нашого обласного керівництва. Років три тому колектив бази звернувся в облспоживспілку з пропозицією взяти підприємство в оренду. Нам відмовили. Володимир Іванович Мазур почав відстоювати право колективу самостійно працювати й розподіляти зароблені кошти. А кому, скажіть, подобаються непокірні?

Звинувачують керівництво бази і в створенні малого підприємства «Кімбер», яке випускає галантерейні вироби, куртки, деякі інші товари. Завдяки «Кімберу» було збережено робочі місця більш як для 50-ти працівників бази. Але кому це до вподоби, якщо дозволу «зверху» не було, якщо підприємство створене з ініціативи ради трудового колективу, якщо прибутки від його діяльності залишаються в розпорядженні бази?

— Гаразд, а як же з доповідною запискою голови контрольно-ревізійної комісії? Мабуть, знайшли якісь порушення?

— Перевіряли роботу бази, але про результати перевірки не повідомили ні спеціалістам, ні адміністрації бази. Мазура викликали до окремого кабінету, і, за його словами, почали зачитувати інформацію про наслідки перевірки. Заперечень і слухати не стали. Колектив же вважає, що без його згоди ні звільняти вольовим рішенням керівника, ні призначати нового він не дозволить. Люди так і кажуть: «Хай навіть буде не Мазур, але дайте нам змогу вибирати». За це й проголосували всі, хто був присутній на зборах. До речі, юрист облспоживспілки не завізувала документи на звільнення Мазура, за що почула типову пропозицію про заяву за власним бажанням.

Закінчуючи розмову, голова страйккому подав мені газету «Новини Переяславщини»:

— Ось читайте. Там ще раніше правління облспоживспілки спробувало замінити майже все керівництво райспоживспілки. Переяславці також не погодилися з таким рішенням. Їхній голова В. Коровников, як на мою думку, дуже правильно пояснив свої дії: при ринкових відносинах не може бути диктату зверху, а такі структури, як Центроспілка, Укоопспілка, облспоживспілка тощо перестають існувати як вертикальні.

— А як же з вами? Приборкають чи ні?

— Пообіцяли, продати базу і ні в якого колективу запитувати не будуть.

Що тут скажеш? Ще б пак — можуть продати ні за цапову душу, бо ж так болісно декому поривати із стереотипами вольових рішень.

Євген УКРАЇНЕЦЬ.
Київська область.

«Независимая газета» — «круте» ви... скві, де, як відомо, давно вже говорят... а не про гласність. «Независимую газе... карбованець, хоча коштує вона 40 копійо...

Мій співрозмовник — заступник голо... відуючий відділом республік Олександр ...

В інших виданнях

НЕЗАЛЕЖ... ВІД УС...

— **Ваша газета називається «независимая». Від кого чи від чого вона незалежна?**

— Як записано в нашому статуті, газета не проводить і не має права проводити на своїх шпальтах лінії жодної з партій, будь-якого руху чи якоїсь організації. Тобто, ми принципово надаємо можливість виступати зі своїми поглядами будь-кому, за винятком, звичайно, тих, хто пропагує насильство, шовінізм, фашизм, національний розбрат. Ми — самі собі цензори.

— **Ваш засновник, Московська міськрада, не намагається диктувати свою волю? Вона ж дала гроші на статутний фонд.**

— Ні, бо ми з самого початку повели себе досить незалежно. Матеріально ми ніяк не залежимо від Мосради. Нам довго ніхто не вірив, що ми, розраховуючи всього на 300 тисяч карбованців, які нам виділив засновник, взяли їх як кредит, який маємо повернути. Ці гроші — навіть не статутний фонд, а, повторюю, кредит, який нам треба повернути. Ми це зробимо.

Ось на таких умовах ми почали робити газету. Мосрада часто ображалася на нас за критику, яка їм не подобається. Наприклад, нині, за критику під час конфлікту Мосради з мером Москви Гавриилом Поповим і мерією. Я не можу сказати, що між нами і засновниками — велика дружба. Скоріше — нормальні стосунки, бо ми нічого неперевіреного не друкуємо.

— **Кажуть: гречана каша сама себе хвалить. Тож, скажіть: які ваші сильні сторони, а які слабкі?**

— Мабуть, легше говорити про недоліки. По-перше, на мій погляд, це її недостатній обсяг. Кількість матеріалів, які є в газеті, в неї просто не влазить. Це пов'язано з відсутністю власної поліграфічної бази. Товщою нас відмовляється друкувати видавництво «Известия», тому ми змушені дуже мало давати матеріалів на спортивну тематику, всю півсторінки йде на міжнародне життя, економіку. Газета планувала...

ся як то... тичне ви... тому гол... даємо по...

Сильн... судити з... є обсяг ... тивність,... Крім то... газета С... ширшу ... республі... з самого ... ням того... ліка — ... ва. Поча... до того, ... Союз ро... було в н... проголо... всіма рес...

— **А ... щоденно... тою в С... Як вам ... я цін н... зв'язків...**

— Це... нює нам... маємо с... тами: «С... никами ... стя чи н... жемо роз... те, що з... ких пож... ських гр... принцип... це колис... би «дяку... не хочем... не зміни... трудощ... редплату...

— **Га... тиметься ... колишнь...**

— Та... ку політ... республі... ше від... шпальт ... матеріал... цієї рес... щоб нац... лася в р... відні уг... балтики,... кистаном...

— **А ...**

— На... ма. Але... Схоже ... тимемо ... Макаро... передпла... «Независ... юздрук» ... в'язання...

В...

Знак біди

ОСТАННЄ СЛОВО Р...

Покінчив життя самогубством редактор коропської районної газети «Нові горизонти» Василь Нікітін. «Я поривався робити добро,— написав він у передсмертній записці,— але вчорашня система жорстоко насміялася з мене... Прогнівивши Бога своїм безрозсудством, буду я на тім світі нести спокутну кару за гріхи свої і Валі». В останніх рядках свого звернення відомий в області журналіст, лауреат журналістської премії імені Василя Блакитного звернувся до всіх: будьте добрими і ... рота на ...

Як н... ги, мож... ло б, ні ... жевріла... ність у ... Натоміс... зв'язків... ру. І ні... на всіх ...

С...
власн...
«Голо...
Черні...

ГОЛОС України

...МІГРАЦІЯ

...сьогодні: у Ра... ...ом прагнуть про... ...ільки безробітні ...завідуючі відді... ...о, за даними га... ...ий другий секре... ...артії Новак мі... ...керуючого спра... ...конму, а заворг ...Гвоздій облюбу... ...ога у Раді.

...ших партократів ...лідерам опози... ...Раді. На мину... ...мократичне По... ...зало зуби: при ...и на пост редак... ...газети «Радянсь-

ке Поділля» завідуючого ідеологічним відділом обкому КПУ Івана Чижа, група стала стіною, і навіть не допустила розгляд питання до голосування. Варто сказати і про нову позицію демократично настроєних депутатів: якщо ще хоч один обкомівський працівник переступить поріг обласної Ради — вони все робитимуть, аби пішов у відставку не тільки весь виконком, а й керівництво Ради.

Михайло ВАСИЛІВ.
Хмельницький.

...пропозиція

...ХОЛОДИЛЬНИК?

...ція поки що на... ...річно неякісна, ...ї її купуватиме ...па. Отже, му... ...ватися на старі ...оді.

...занадто ско... ...фікované кадри ...ників, то че... ...нову доведеться ...для ...ханік... ...щоб га... ...тивною. Адже ...два рефрижера... ...(Фастівське й ...ьке), що здатні ...нковій колотне... ...стане час, і ми ...трусси прямо з ...платитимемо за ...оші Морфлото... ...ом можна було ...щ... Частину ...ати на

фрахтових умовах іншим республікам чи за кордон. Та й старі рефрижератори можна не списувати — вони можуть прекрасно працювати багато літ у стаціонарних умовах. Приміром, колгосп, купивши 12-вагонну секцію, матиме власний холодильник на 400 тонн. Фастівське депо охоче продає списані секції всім бажаючим — по бартеру чи на взаємовигідних умовах, можуть навіть обслуговуючий персонал надати. Отже, заклинаю замислитись керівників: чи потрібен вам дешевий холодильник, що дасть мільйонні прибутки й сотні тонн збережених продуктів?

Володимир ПРОХОРЕНКО.
Київ.

...ть увагу

...ь Є...

...кий час так ба... ...які дефіцити. І ...немає в тому, ...виявили вели... ...вл... ...знан... ...ск... ...о, анг... ...и... ...діловим ...сменам, спортс... ...стам, словом, ...ушає за кордон ...змагання чи ...рож, без цього ...не обійтися.

...ім взялося ки... ...підприємство ...випустило вели... ...ший з видань ...нсько-англійсь... ...к». Це зручне ...ілюстроване, ...видання допомо... ...м, хто в англій... ...гу-гу, порозумі-

тися на митниці, вокзалі, у магазині, на нараді, висловити подяку, прохання, і навіть освідчитися у коханні. Цьому посприяють транскрипція англійського тексту українською мовою та вміщені у розмовнику українсько-англійський і англійсько-український словники найуживаніших слів, а також — англійських прислів'їв.

Незвичною в наших умовах, а тому чудовою якістю розмовника є те, що він дешевий — всього 5 карбованців. Ви зацікавилися? Тоді надсилайте заявки на адресу: **252047, м. Київ-47, проспект Перемоги, 50, а/с 001, МП «Край»**, і розмовник відразу ж вам буде надіслано накладною оплатою. Коштуватиме все разом з пересиланням 7 карбованців. Врахуйте, що тираж розмовника обмежений.

Вау-вау!

...очали зачитува... ...про наслідки ...перечень і слу... ...Колектив же ...ез його згоди ні ...овим рішенням ...призначати но... ...озволить. Люди ...: «Хай навіть ...ур, але дайте ...ибрати». За це ...ли всі, хто був ...зборах. До ре... ...облспоживспілки ...документи на ...азура, за що ...у пропозицію ...власним бажан...

...розмову, голо... ...подав мені га... ...Переяславщи...

...тайте. Там ще ...вна облспожив... ...вало замінити

майже все керівництво райспоживспілки. Переяславці також не погодилися з таким рішенням. Їхній голова В. Коровников, як на мою думу, дуже правильно пояснив свої дії: при ринкових відносинах не може бути диктату зверху, а такі структури, як Центроспілка, Укоопспілка, облспоживспілка тощо перестають існувати як вертикальні.

— А як же з вами? Приборкають чи ні?

— Пообіцяли продати базу і ні в якого колективу запитувати не будуть.

Що тут скажеш? Ще б пак — можуть продати ні за цапову душу, бо ж так габлісно довелося порвати із стереотипами вольових рішень.

Євген УКРАЇНЕЦЬ.
Київська область.

«Независимая газета» — «круте» видання навіть у Москві, де, як відомо, давно вже говорять про свободу слова, а не про гласність. «Независимую газету» там купують за карбованець, хоча коштує вона 40 копійок.

Мій співрозмовник — заступник головного редактора, завідуючий відділом республік Олександр Гагуа.

В інших виданнях

НЕЗАЛЕЖНА ВІД УСІХ

— Ваша газета називається «независимая». Від кого чи від чого вона незалежна?

— Як записано в нашому статуті, газета не проводить і не має права проводити на своїх шпальтах лінії жодної з партій, будь-якого руху чи якоїсь організації. Тобто, ми принципово надаємо можливість виступати зі своїми поглядами будь-кому, за винятком, звичайно, тих, хто пропагує насильство, шовінізм, фашизм, національний розбрат. Ми — самі собі цензори.

— Ваш засновник, Московська міськрада, не намагається диктувати свою волю? Вона ж дала гроші на статутний фонд.

— Ні, бо ми з самого початку повели себе досить незалежно. Матеріально ми ніяк не залежимо від Моссради. Нам довго ніхто не вірив, що ми, розраховуючи всього на 300 тисяч карбованців, які нам виділив засновник, взяли їх як кредит, який маємо повернути. Ці гроші — навіть не статутний фонд, а, повторюю, кредит, який нам треба повернути. Ми це зробимо.

Ось на таких умовах ми почали робити газету. Моссрада часто ображалася на нас за критику, яка їм не подобається. Наприклад, нині, за критику під час конфлікту Моссради з мером Москви Гаврилом Поповим і мерією. Я не можу сказати, що між нами і засновниками — велика дружба. Скоріше — нормальні стосунки, бо ми нічого неперевіреного не друкуємо.

— Кажуть: гречана каша сама себе хвалить. Тож, скажіть: які ваші сильні сторони, а які слабкі?

— Мабуть, легше говорити про недоліки. По-перше, на мій погляд, це її недостатній обсяг. Кількість матеріалів, які є в газеті, в неї просто не влазить. Це пов'язано з відсутністю власної поліграфічної бази. Товщою нас відмовляється друкувати видавництво «Известия», тому ми змушені дуже мало давати матеріалів на спортивну тематику, всього півсторінки йде на міжнародне життя, економіку. Газета планувала-

ся як товсте щоденне політичне видання. Не вийшло, тому головну площу ми віддаємо політиці.

Сильною стороною, якщо судити за відгуками читачів, є обсяг інформації, її оперативність, коментарі до неї. Крім того, ми, певно, єдина газета Союзу, яка дає найширшу інформацію з усіх республік. І подається вона з самого початку з урахуванням того, що кожна республіка — це незалежна держава. Почали ми це робити ще до того, як стало ясно, що Союз розвалився. Тому й не було в нас ніяких проблем з проголошенням незалежності всіма республіками.

— А плани бути першою щоденною «товстою» газетою в СРСР не змінилися? Як вам «допомогли» зростання цін на папір, на послуги зв'язківців?

— Це, безперечно, ускладнює нам життя. Ми весь час маємо справу з монополістами: «Союздруком», власниками паперу тощо. На щастя чи на жаль, але ми можемо розраховувати тільки на те, що заробимо самі. Ніяких пожертвувань, спонсорських грошей, субсидій ми принципово не беремо, бо за це колись, можливо, довелось би «дякувати». А ми цього не хочемо. Але плани наші не змінилися, хоча через труднощі зросла ціна за передплату.

— Газета розповсюджуватиметься на всій території колишнього СРСР?

— Так. Ми проводимо таку політику, щоб у кожній республіці відкривалося наше відділення і одна із шпальт комплектувалася з матеріалів, цікавих саме для цієї республіки. Хочемо ми, щоб наша газета й друкувалася в республіках. Є відповідні угоди з країнами Прибалтики, Казахстаном, Узбекистаном.

— А з Україною?

— На жаль, поки що нема. Але робота ведеться. Схоже на те, що ми виходитимемо прямо на Леоніда Макаровича Кравчука, щоб передплатники одержували «Независимую» вчасно. «Союздрук» України такі зобов'язання на себе взяв.

Володимир СКАНЯ.

Знак біди

ОСТАННЄ СЛОВО РЕДАКТОРА

Покінчив життя самогубством редактор коропської районної газети «Нові горизонти» Василь Нікітін. «Я поривався робити добро, — написав він у передсмертній записці, — але вчорашня система жорстоко насміялася з мене... Прогнівивши Бога своїм безрозсудством, буду я на тім світі нести сповна кару за гріхи свої і Валі». В останніх рядках свого звернення відомий в області журналіст, лауреат журналістської премії імені Василя Блакитного звернувся до всіх: будьте добрими і восторжествує добро на нашій славній Україні!

Як на мене, смерті колеги, можливо, все-таки не було б, якби у районної преси жевріла хоч якась упевненість у завтрашньому дні. Натомість жорстокий відомчий диктат поліграфістів, зв'язківців, виробників паперу. І ніяких ознак підтримки на всіх рівнях влади.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернігівська область.

Характерники

ЇЇ ІМ'Я — ГАЛИЧИНА

До села Солонка, що в Пустомитівському районі, я добиралася через... Торонто. Потрапила до рук чудова книга «Надбужанщина», видана в Канаді. На чотирьох фотознімках у книзі зафіксована Катерина Мизюк. Чимало друзів її юності виїхали в США, Канаду, а вона стала живим втіленням трагічної історії Галичини.

Коли було проголошено незалежність України, пані Катерина задумала вступити разом з донькою Вірою та онукою Катрусею до Союзу українок.

Зим у її житті було більше, аніж літ і весен, та 87-річна пані Катерина не розгубила духовну енергію, пам'ять, темперамент, знання. Напередодні війни вона упродовж одинадцяти років очолювала осередок українок у Белзі і водночас була заступницею голови товариства «Просвіта». Пані Катерина говорила про своє життя без драматизму, навіть з гумором, хоча її біографія, типова для наших краянок-галичанок, виповнена болісними втратами й стражданням.

— Членкинь у нашому Союзі українок, який організувала у Львові Мілена Рудницька, було багато. Польська влада нас переслідувала, бо ми виховували національну свідомість. Перед війною поляки давали за мою голову тисячу злотих, і я змушена була ховатися разом з дітьми.

Польського суду пані Катерина уникла. Та за радянських часів родина Мизюків жорстоко розплатилася за національну свідомість. 1948 року її чоловіка заарештували за те, що надав як лікар медичну допомогу одному з командирів УПА. Встиг передати грушки для донечки Віри, обіцяв, що повернеться, бо ні в чому не винен. Помер у Красноярській тюрмі.

— А 1949 року мене з дітьми — сином й донечкою вивезли до Хабаровського краю. Працювала там у каменоломні. Добрі руські люди допомогли синові вступити до Хабаровського медінституту.

1960 року сім'я повернулася до Львова і почався новий етап поневірянь «ворогів народу».

— Ми ні до кого кривди не маємо, не хочемо нікому мститися. Але чому люди гризуться?

Ось що непокоїть пані Катерину. Тому й хоче вступити до Союзу українок разом з дочкою й онукою. То дуже важливо, вважає вона, бо цей же Союз покликаний тримати злагоду в українських родинах, а отже — в Українській державі. На прощання я напівжартома запитала у пані Катерини, чи не варто задля доброї справи створити ще й Союз чоловіків. Обличчя її просвітліло:

— Добре було б! А що, хтось уже над тим думає?

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».
Львів.

Анонс

БУДЕ ФОРУМ

У Донецькій обласній Раді відбулося перше засідання оргкомітету по проведенню Форуму інтелігенції Донеччини «За незалежну демократичну Україну». Ініціатори проведення цього важливого заходу — делегати Всеукраїнського форуму інтелігенції, що відбувся нещодавно у Києві, мають намір створити атмосферу серйозної, поміркованої розмови про долю України, про роль інтелігенції регіону в державотворенні. Форум інтелігенції Донеччини, на який запрошено близько 300 делегатів, пройде в кінці жовтня.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Донецьк.

ПОГОДА

23—24 жовтня на Україні часом дощ. У північній частині республіки — з мокрим снігом. Сьогодні у центральних та північно-східних областях сильні дощі. Вітер північно-західний, 7—12 метрів за секунду. В західних областях пориви 15—20 метрів за секунду, в горах Криму до 24 метрів за секунду. Температура вдень 1—7 градусів тепла. Вночі від 2 градусів тепла до 4 градусів морозу, в Карпатах до 8 морозу. У південних та південно-східних областях вдень 6—12, вночі 2—7 градусів тепла.

По Києву та області сьогодні вдень утримається холодна погода, часом дощ з мокрим снігом. Вітер північно-західний, 7—12 метрів за секунду. Температура 2—7 градусів тепла.

Оказії

ПАПУГИ І СУВЕРЕНІТЕТ

Співробітник Харківського зоопарку поїхав до Москви за папугами, вже давно замовленими у Всесоюзному зоооб'єднанні. А в Москві йому сказали так: не дамо, бо ви тепер суверенні, шукайте папуг на своїй території. Довго він умовляв поборників старого Союзу, мовляв, папуги не мають стосунку до суверенітету, — і таки умовив! І семеро папуг приїхали до Харкова.

«Слобода-інформ».

Черговий по випуску номера Костянтин ПАРИЩКУРА.
Тел. 446-61-13.

УКРАЇНА: ШЛЯХ ДО СВОБОДИ

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПРОГРАМИ

Вячеслав Чорновіл переконаний: головне завдання Президента — об'єднання всього народу України навколо побудови української незалежної держави та відкритого громадянського суспільства.

В. Чорновіл вважає, що розбудова української держави можлива тільки шляхом еволюції на основі комплексних соціально-економічних та суспільно-політичних реформ, найвищою цінністю яких повинна бути свобода та процвітання кожного громадянина України:

У вільній державі — вільні громадяни!

В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

Головним завданням Президента є формування нової соціально орієнтованої ринкового типу економіки суверенної України, яка забезпечує максимальну підприємницьку свободу її громадянам, відкриває можливості для найширшої реалізації творчого потенціалу людини, гарантує гідний людини рівень життя та постійне його підвищення.

Основні риси нового економічного устрою:

— економічна свобода людини, що забезпечує можливість займатися будь-якими видами діяльності, крім небезпечних для суспільства; різке обмеження прямого втручання держави у господарську діяльність підприємств, включаючи об'єкти державної власності; різноманітність форм власності, забезпечення для них єдиного правового режиму; лібералізація цін з обмеженим державним регулюванням і контролем за цінами, насамперед — на найбільш соціально значимі товари, які формують споживчий бюджет громадян; конкуренція товаровиробників і демонополізація виробництва як засіб прогресу, зростання ефективності виробництва та подальшого зниження цін і підвищення якості товарів та послуг, їх конкурентоспроможності, зростання добробуту людей; відкритість економіки, її націленість на інтеграцію в світову економіку, лібералізація зовнішньоекономічної діяльності, митні та інші форми захисту українських товаровиробників у певних сферах діяльності.

Першочергові заходи в галузі економіки:

— роздержавлення та приватизацію підприємств;

— якнайшвидше введення національної грошової одиниці та перебудову всієї фінансової системи;

— реформу податкової політики в інтересах кожного громадянина України, населеного пункту та регіону, в якому він проживає;

— лібералізацію зовнішньоекономічної діяльності, створення однакових умов для її здійснення всім підприємствам незалежно від форми власності, широке залучення в економіку іноземних інвестицій та їх захист;

— конверсію оборонних підприємств з одночасними заходами соціального захисту працівників оборонного комплексу;

— утворення української митної служби, прийняття митних та інших заходів захисту ринку та вітчизняних товаровиробників;

— реформу оплати праці, зняття будь-яких обмежень на заробітки з державними гарантіями мінімального розміру оплати праці, пенсій, стипендій і т. ін., які базуються на науково обгрунтованому прожитковому мінімумі й індексуються в разі інфляції.

В. Чорновіл переконаний, що основу української держави, економічний фундамент її створять люди ініціативні, працьовиті: робітник і інженер, кооператор і фермер, менеджер і підприємець. Тому гасло ЧОРНОВОЛА: **збагачуйтесь! Працюйте для себе й своїх дітей!**

В аграрній політиці:

— це політика звільнення селянства від новітнього кріпосного права, політика відродження землеробського коріння України. Її основними принципами є:

— право кожного хлібороба на власну землю — без викупу;

— повна свобода селян у виборі форм господарювання;

— державна допомога новим господарським об'єднанням селян на період їх становлення;

— створення вільного ринку сільськогосподарської продукції.

Вячеслав Чорновіл переконаний, що відродження українського села, звільнення українського селянина — обов'язкова умова незалежності Української держави. Тому гасло Чорновола: **держава для села, а не село для держави. Українська держава виросте на українському чорноземі!**

У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Соціальна політика В. Чорновола — це політика створення рівних можливостей для реалізації творчого і професійного потенціалу кожної людини і кожної суспільної групи; це політика державних гарантій для тих, хто ще не здатний забезпечити собі гідне життя в умовах ринкової економіки; це гарантія пенсій для спокійної старості; це гарантія кваліфікованого загальнодоступного медобслуговування; це регулювання цін на найнеобхідніші товари широкого вжитку.

Пріоритетної турботи держави вимагає молодь, її духовне і фізичне здоров'я, освіта, професійна орієнтація.

Гарантом соціального захисту трудящих повинні стати також роздержавлені профспілки, що матимуть право законодавчої ініціативи.

Проти рівності злиднів — за рівність можливостей!

У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Вячеслав Чорновіл вважає, що екологічна політика має бути піднесена в ранг державної, що для стабілізації екологічної ситуації і її поліпшення в найближчі п'ять років необхідно реалізувати комплекс радикальних заходів. Серед них:

— інвентаризація і повний контроль за джерелами забруднення;

— забезпечення регулярного інформування населення про екологічний стан території;

— розширення наукових досліджень у цій галузі і створення необхідної інфраструктури та економічних механізмів використання і охорони природних ресурсів;

— поступове впровадження у виробництво екологічно чистих технологій.

Невідкладними заходами, які будуть реалізовані в числі перших указів Президента, стануть закриття Чорнобильської АЕС, заходи для створення міжнародного фонду ліквідації наслідків чорнобильської аварії.

Нашим дітям і онукам — чисту землю і повітря!

У СФЕРІ КУЛЬТУРИ, НАУКИ, ОСВІТИ, ДУХОВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ

Політика Вячеслава Чорновола — це політика деідеологізації та роздержавлення культурного життя; політика всебічного відродження української національної культури і духовності; політика повноцінного існування національних культур всіх громадян України, запровадження статусу культурно-національних автономій для національних меншостей; політика відродження авторитету та суспільної значимості інтелігенції, відновлення престижу вчителя, вихователя — гарантів духовного здоров'я народу; це введення усього комплексу прикладних наукових досліджень в механізми ринкової економіки; це всебічне піклування держави про розвиток фундаментальних наук; це державний захист таланту та інтелектуальної власності; це значне збільшення бюджетної частки витрат на освіту, науку і культуру.

В. Чорновіл визнає і шанує інтереси, релігійні потреби віруючих усіх конфесій і вважає, що церква стане важливим чинником духовного відродження народу України. В Українській державі ніхто не зможе посіяти розбрат між віруючими, до кожної церкви Президент буде ставитися з однаковою повагою.

Вячеслав Чорновіл впевнений:

тільки духовно багатий народ, в якому інтелігенція є цвітом нації, має майбутнє.

У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Політика В. Чорновола — це політика відродження славних традицій захисників України, створення гарантій безконфліктного існування миролюбної Української держави. Суттю цієї політики є оборонна доктрина, забезпечувана національною армією — професійною, деполітизованою, справді народною.

Гарантом безпеки України повинна стати також її участь у системі загальноєвропейської колективної безпеки.

Вячеслав Чорновіл вважає необхідним створення національної митної та прикордонної служби для охорони економічних інтересів України. В. Чорновіл переконаний, що кордони України будуть кордонами дружби, відкритими для чесної економічної співпраці між державами, для вільного безвізового пересування громадян в межах колишнього Союзу РСР, а згодом і всієї Європи.

Кордони України мирні — кордони України священні!

У СФЕРІ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

Вячеслав Чорновіл вважає головним завданням Президента збереження дружніх **(Закінчення на 7-й стор.).**

КОРОТКА БІОГРАФІЯ

Вячеслав Чорновіл народився 24 грудня 1937 року в Звенигородському районі Київської (нині Черкаської) області в родині сільських учителів. Закінчив середню школу з золотою медаллю, вступив до Київського університету на факультет журналістики, який закінчив з відзнакою у 1960 році. В університеті мав неприємності за свої погляди, з чим пов'язана майже річна перерва у навчанні в 1958 році. Отримав призначення на Львівську студію телебачення. У травні 1963 року виїхав до Києва для продовження наукових студій з історії української літератури. Склав кандидатські іспити, пройшов за конкурсом до аспірантури Київського педінституту, але до навчання не був допущений з політичних мотивів. Разом із діячами культури Іваном Світличним, Іваном Дзюбою, Іваном Драчем, Євгеном Сверстюком, Борисом Антоненком-Давидовичем, Лесем Танюком, Василем Стусом, Василем Симоненком, Аллою Горською та іншими В. Чорновіл започаткував національно-визвольний рух, що здобув пізніше назву «шістдесятництва». Почалися утиски на роботі, а в вересні 1965 року за протест у кінотеатрі «Україна» на прем'єрі фільму «Тіні забутих предків» В. Чорновола викинули з праці і з аспірантури. Влітку 1966 року засуджений до трьох місяців примусових робіт.

Зібравши всі дані про заарештованих осіб, а також про порушення органами слідства й суду міжнародних правових норм та радянських законів, підготував документальну книгу «Правосуддя чи рецидиви терору?», через рік збірник «Лихо з розуму». За ці книги удостоєний міжнародної журналістської премії для відзначення кращих журналістів, що борються за права людини.

Заарештований 3 серпня 1967 року і засуджений львівським облсудом на три роки ув'язнення за правозахисні збірники. Після відбуття строку ув'язнення з 1970 року розпочав нелегальне (з огляду на тодішні умови) видання журналу «Український вісник».

12 січня 1972 року В. Чорновіл був ув'язнений у черговий раз. Після 15-місячної ізоляції в тюрмі КДБ звинувачений в «антирадянській пропаганді» і засуджений на шість років ув'язнення і три роки заслання в мордовських політтаборах. Переведений напровесні 1978 року на заслання в Якутію. Відразу ж вступив до Української Гельсінської групи.

Після арешту в квітні 1980 року дістав пропозицію: або публічно відречеться від своїх поглядів або припишемо кримінал. Відповів на це 120-денною голодовкою — і дістав ще п'ять років ув'язнення.

Повернувся в Україну після 1985 року. Відновив видання журналу «Український вісник», навколо якого гуртувався актив майбутньої УГС. Став її співголовою. У березні 1990 року В. Чорновіл обраний депутатом Верховної Ради України та Львівської обласної Ради. У квітні 1990 року — головою Львівської обласної Ради.

З іменем В. Чорновола пов'язані численні політичні перетворення на Львівщині (департизація державних підприємств і установ, узаконення національної символіки, створення широкої мережі демократичної преси, організаційне об'єднання демократичних сил Галичини, роздача селянам десятків тисяч гектарів землі, розбудова фермерства, початок роздержавлення промисловості та інше).

Велика Рада Руху 1 вересня 1991 року висунула відомого українського публіциста і політичного діяча, багатолітнього політв'язня тоталітарного режиму Вячеслава Чорновола претендентом у кандидати у Президенти України.

БУЛО Б БІДОЮ ДЛЯ ДЕРЖАВИ ЧИНИТИ НАСИЛЬСТВО

Інтерв'ю з кандидатом у Президенти України Вячеславом ЧОРНОВОЛОМ.

— Вячеславе Максимовичу, чи не могли б ви розповісти про найголовніше зі своєї економічної програми, про те, без чого її неможливо уявити?

— Негайно треба запускати ринкові механізми. Я взагалі не розумію, як можна було Верховній Раді тягти з прийняттям Закону про приватизацію. Я, працюючи головою Львівської облради, зіткнувся з такою парадоксальною ситуацією. Є в нас люди, які б хотіли мати приватні підприємства, та й ми б радо взялися за роздержавлення. Але ніхто не знає, як це робити. Тоді ми розробляли наші власні механізми, але вже кілька разів обпікалися. Так було, наприклад, із сільським господарством. Бо потім Верховна Рада приймала свої закони, якими ламала все, чого ми досягли. У нас уже була приватна власність на землю, а потім її ліквідувала Верховна Рада. Згідно з графіком роботи парламенту, Закон про приватизацію мав розглядатися ще торік у жовтні, але ми досі його не маємо. Звичайно, у моїй економічній програмі є ще дуже багато моментів, але це — найголовніший. Бо доки люди не матимуть власної справи, в яку б не могла втручатися держава, доти в нас не буде ніяких змін. Однак приватизація не означає, що я хотів би віддати все у приватні руки. Необхідні різноманітні форми власності, і нехай вони змагаються між собою.

— Львівська обласна Рада народних депутатів була першою серед тих небагатьох Рад, які засудили ДКНС. Це був мужній вчинок. А чи є у вас якісь здобутки у, так би мовити, матеріальній сфері?

— Я дуже хочу, щоби ми позбулися колгоспів. Ну, здавалося б, село: воно і національне обличчя зберегло. Але воно сьогодні менш прогресивне, ніж зрусифіковане місто. Чому? Та тому, що людина — абсолютно залежна. Це — раб. І ось ми розробили хорошу концепцію роздержавлення сільського господарства (ми розробили і в промисловості, але там важко, бо підприємства дуже залежні од відомств), — у сільському господарстві вона пішла. Оті пару сот фермерів, що ми маємо, — це, я вважаю, як нектар на хвору душу. Ми створили асоціації кооперативів. У них кожна людина має свій пай. Але нас держава душила податками. Бо якщо це називається колгосп, то податок один, а якщо це кооператив, то в десять разів більший. Але, попри всі утиски, вони не припинили своєї діяльності. Я думаю, що тепер ми ці утиски поламаємо.

— Сьогодні в засобах масової інформації частенько звучить теза, що, мовляв, є небезпека єднання націонал-радикалів, до яких відносять вас із Лук'яненком, із комуністами. Чи не зі Станіславом Івановичем Гуренком ви збираєтесь поєднатися?

— Ніяких переговорів у мене ні зі Станіславом Івановичем Гуренком, ні з Олександром Олександровичем Морозом, ні з вашим колегою, кореспондентом «Правды» Дроздом, який теж підписав оту заяву про створення під іншою назвою комуністичної партії, у нас не було.

Якщо йдеться про те, що ми не переслідуємо рядових комуністів, про те, що ми намагаємося влаштувати на працю і тих, не зовсім рядових, яких нині повикидали з їхніх кабінетів... Інша річ, що ми не спішимо надавати їм керівні посади. Я маю на увазі партійних працівників. А якщо він вчитель або мав якусь іншу нормальну професію, то хай собі працює, як і працював.

— Що б ви відповіли тим, хто боїться, так би мовити, суцільної українізації?

— Я недавно був у Донбасі, там навіть дати називають, коли має все бути переведено на українську мову. Звідки такі божевільні дані — ніхто не знає. Це я чув навіть від депутатів обласної Ради. Я думаю, що було б великою бідою для незалежної Української держави, аби вона чинила насильство або робила те ж саме з російською мовою, що протягом десятиліть робилося з українською. От у Донецьку були в мене опоненти, вони боялися насильницької українізації. Я їм відповідав: ви маєте одну-єдину українську школу, але, дивіться, в тій школі вже було десять заяв на одне місце у перший клас. То чого ж це ви, місцева влада, не створите умови для тих, хто хоче вчитися в українській школі. Уже було б десять шкіл. Треба не гальмувати цих процесів, щоб вони природно, вільно розвивалися. Я за те, щоб у місцях компактного проживання представників інших національностей, якщо вони хочуть, другою мовою була б їхня національна мова. Уже б ми не мали мовної уніфікації по всій Україні.

Я виступав у Донбасі, виступав завжди українською мовою і всі мене чудово розуміли. Отже, немає отого мовного бар'єра, про який часто говорять. Я помітив, що роздмухуванням мовного питання займається лише мала частина шовіністично настроєної інтелігенції, а також посланці Москви. Нам воно ні до чого. Хай кожний народ розвиває свою мову і культуру нарівні з українським.

ОБРАЩЕНИЕ

ОРГКОМИТЕТА ДВИЖЕНИЯ «РУССКИЕ ЗА НЕЗАВИСИМОСТЬ УКРАИНЫ» КО ВСЕМ РУССКИМ, ЖИВУЩИМ НА УКРАИНЕ

(Закінчення. Початок на 3-й стор.).

Донетчина, южная и восточная Украина давно стали зоной экологического бедствия, опять на грани катастрофы оказалась Чернобыльская АЭС, поставив под удар всю Украину. Но заметьте, что вся валюта, которую вырабатывают наши заводы и атомные электростанции, продолжает уходить к тем, кто пытается сохранить бесконтрольное право распределять и присваивать чужие богатства.

Продолжает снижаться жизненный уровень нашего народа. Бывший премьер-министр Павлов, который взял на себя повышение цен, ушел с политической арены, а цены остались и беспрерывно растут. Ни обнищание, ни радиация не разбирают, кто из нас русский, а кто украинец. У всех, кто живет на Украине, одна судьба и одна беда!

Мы убеждены, что вместе со всеми народами, живущими на Украине, сможем построить цивилизованное, демократическое, свободное государство, где ни в коем случае не будут ущемлены права всех наций на развитие собственной культуры и обучение на родном языке, не будет допущена никакая насильственная украинизация.

Мы, русские, вместе с украинцами разделяем общую судьбу родной Украины. Конечно, вместе с украинцами в силу разных причин, вольно или невольно, мы вынуждены разделять и свою ответственность перед народом Украины за все то зло, которое причинили ему политика центра и партийной верхушки. Попытки использовать русский народ в качестве народа-угнетателя самобытной культуры Украины, наносили урон и самому русскому народу.

Мы, русские, живущие на Украине, хотим быть свободными, как и великий украинский народ, как все народы, населяющие эту землю.

Мы призываем всех наших соотечественников, проживающих на Украине и желающих быть ее гражданами, проголосовать за нашу независимую демократическую Украину ради будущего, ради наших детей.

В дни путча «Белый дом» вместе с русскими защищали и украинцы, на одних баррикадах были наши национальные флаги. И когда 1 декабря будет решаться судьба свободы Украины, мы должны выйти уже не на баррикады, а прийти на избирательные участки и поддержать вековые чаяния украинского народа на свои государственность и независимость.

Проголосуем за независимую Украину!

Только на равных свободная Украине может войти в любое содружество свободных государств.

Не может быть независимой Украина без нашей поддержки. Свободное, суверенное демократическое украинское государство — гарант расцвета всех наций и национальностей, которые связали свою судьбу с матерью Украиной.

Алла ПОТАПОВА, писатель, член президиума Киевского детского фонда;

Ада РОГОВЦЕВА, народная артистка СССР;

Ирина ДОБРОНРАВОВА, доктор философских наук;

Иван ВОРОНЦОВ, депутат Киевского горсовета;

Владимир РОЩИН, депутат Киевского горсовета;

Алиса ДРОЗДОВСКАЯ, доктор геолого - минералогических наук;

Валерий РУБЦОВ, депутат Киевского горсовета;

Владимир ЮГОВ, писатель, вице-президент, генеральный директор Украинской республиканской Ассоциации писателей художественно - социальной литературы;

Вячеслав КОЗЛОВ, депутат Киевского горсовета;

Орест МЕЛЬНИКОВ, депутат Киевского горсовета.

УКРАЇНА: ШЛЯХ ДО СВОБОДИ

(Закінчення. Початок на 6-й стор.).

взаємовигідних відносин зі всіма державами колишнього СРСР, активну участь України у творенні загальноєвропейської політики миру і співробітництва, приведення у відповідність з міжнародним правом норм українського національного законодавства, приєднання України до основних міжнародних актів, зокрема до міжнародних договорів про забезпечення прав людини, про спільну безпеку.

Кордони України — як і кожної держави — непорушні. Україна готова стати без'ядерною державою, яка не матиме територіальних претензій до жодної з держав світу. Україна готова взяти участь у ліквідації зовнішнього союзного боргу — за умови справедливого розподілу золотого, алмазного і валютного фондів колишнього СРСР між республіками. Україна зобов'язується виконувати міжнародні договори, в яких стороною виступала УРСР; договори, в яких стороною був СРСР, Україна зобов'язується виконувати їх після розгляду і ратифікації парламентом України.

Із імперії — у спільну Європу!

У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА

Вячеслав Чорновіл головним завданням Президента вважає побудову держави всенародного довір'я, держави для народу і для кожного громадянина України.

Держава — це ми!

Основними принципами політики В. Чорновола в сфері державного будівництва є:

— оперативне правове забезпечення соціально-економічних та суспільно-політичних реформ в Україні;

— реорганізація системи державного управління — створення двопалатного професіонального парламенту;

— політико-адміністративна реформа, яка передбачатиме розширення місцевого самоврядування, запровадження регіонального (земельного) самоврядування, прямі вибори керівників усіх територіально - адміністративних одиниць;

— забезпечення чіткого функціонування у державі трьох структур влади — законодавчої, виконавчої та судової;

— реорганізація системи правоохоронних органів, переорієнтація їх на захист прав особистості, широкомасштабна програма боротьби із злочинністю;

— широкий політичний плюралізм, свобода слова, вільне функціонування засобів масової інформації.

Перш за все, на думку В. Чорновола, Президент повинен подбати про прискорення розробки нової Конституції України; про визнання громадянства України за усіма особами, які перебували в громадянстві УРСР на час проголошення Акта незалежності України, та надання права громадянства українській діаспорі; про прийняття закону про політичні партії та громадсько-політичні організації, що створить умови для розвитку багатопартійної системи.

ВЯЧЕСЛАВ ЧОРНОВІЛ ВПЕВНЕНИЙ, ЩО В УКРАЇНІ ПОВИННА БУТИ СИЛЬНА ПРЕЗИДЕНТСЬКА ВЛАДА, ЯКА МОГЛА Б ШВИДКО ВПРОВАДЖУВАТИ В ЖИТТЯ ЗАКОНИ, ПРИЙНЯТІ В ІНТЕРЕСАХ НАРОДУ УКРАЇНИ.

СЬОГОДНІ УКРАЇНІ ПОТРІБЕН ПОСЛІДОВНИЙ І РІШУЧИЙ ПОЗАПАРТІЙНИЙ ПРЕЗИДЕНТ — ПРЕЗИДЕНТ НАРОДНОГО ДОВІР'Я.

(Матеріали підготовлені Рух-Прес).

Селянський щоденник

ЦУКОР «СОХНЕ» В ПОЛІ

З-поміж багатьох господарських питань, які доводиться в скрутних умовах вирішувати сьогодні селянству області, збирання цукрових буряків стало одним з найпекучіших. Бо літня негода завдала серйозних збитків буряководам. Хмельничани сьогодні недобирають більш як по 20 центнерів солодких коренів з гектара.

Але не меншої шкоди можуть завдати кінцевим підсумкам і великі розриви між копанням та вивезенням на заводи продукції. Скажімо, станом на 7 жовтня на полях Кам'янець - Подільського, Красилівського, Старокостянтинівського та Ярмолинецького районів нагромадилося і перевищує від 7,5 до 9,7 тисячі тонн буряків. І хоч у нинішньому році на цей час викопано на 30 тисяч гектарів менше, зате невивезених з поля буряків залишилося на 23 тисячі тонн більше і становить понад 100 тисяч тонн.

Михайло ВАСИЛАШКО, власний кореспондент «Голосу України».

Хмельницька область.

ХЛІБ НАШ, ГРОШІ ДЕРЖАВНІ

Перші 100 тонн хліба здали державі... жителі Цюрупинського і Скадовського районів.

Тепер на хлібоприймальних пунктах замість великотоннажних автомашин можна бачити «Москвичі», «Жигулі», мотоцикли. На них жителі навколишніх сіл везуть зерно. Пшениця, яка надходить від селян, — першокласна. І ціна на неї висока — 1200 карбованців за тонну. До того ж на місці здавачам видають купони.

На думку селян, з якими вдалося поговорити, з натуральною оплатою вони розлучаються без особливих вагань. Вигідно її здавати за великі гроші. Та й незалежній державі треба допомогти.

Іван КАЛИНИЧЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

Експрес-новини

За повідомленням сирійських офіційних кіл, у Дамаск прибув Джессі Тернер, заложник, який був звільнений нещодавно з полону ліванської шиїтської організації, в обмін на 15 арабів, полонених проізраїльським південноліванським ополченням. На зустріч з Тернером, до Франкфурта-на-Майні, вилетіли його дружина і матір.

* * *

Загребське радіо повідомило, що курортні міста на Адріатичному узбережжі наполовину зруйновані артилерією федеральних військ. У той же час агентство ТАНЮГ повідомило про запеклі бої в районі міста Дубровнік, де, за останніми даними, загинуло ще 16 чоловік.

* * *

Як повідомило агентство «Ассошіейтед Пресс», радянський розвідник Микола Огородников буде депортований з США. Він у 1985 році був звинувачений у шпигунстві на користь СРСР і ув'язнений на п'ять років. Огородников і його дружина були арештовані разом з американським агентом ФБР Рішардом Мюллером, який після цього засуджений до 20 років тюремного ув'язнення.

Двадцята частина Європи

ЧИ ОСВІЧЕНА НАША ВЕРХОВНА РАДА?

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПАРЛАМЕНТУ УКРАЇНИ

ПРОВЕДЕНИЙ МНОЮ АНАЛІЗ РОБОТИ ПАРЛАМЕНТІВ РІЗНИХ КРАЇН (США, КАНАДИ, ФРН, ЯПОНІЇ ТА ІНШИХ) ВИСВІТЛЮЄ РОЗВИНУТУ, А ОТЖЕ І СКЛАДНУ СТРУКТУРУ УМОВ ЇХ ПРАЦІ. ДЛЯ ПРИКЛАДУ ХОЧУ ОЗНАЙОМИТИ ЧИТАЧІВ З ДІЯЛЬНІСТЮ ПАРЛАМЕНТУ США

ЯК У НИХ...

Усі сенатори і члени палати представників одержують плату з державного бюджету. Крім того, безкоштовними для них є всі телефонні розмови, розсилання матеріалів поштою й одержання різноманітних довідкових видань. Щодня членам конгресу доставляються випуски «Конгрешнл рекорд» — офіційного бюлетеня, який пропонує інформацію за минулий «законодавчий» день. В їх розпорядженні на території конгресу — спортивний зал, сауна і плавальний басейн. Члени конгресу користуються спеціальними перукарнями, їдальнями і кафетеріями, поштовими відділеннями, касою по продажу квитків. Службові машини мають тільки лідери конгресу.

Завжди авторитет і ефективність діяльності всіх органів влади визначалися їх компетентністю у вирішенні питань внутрішнього і зовнішнього життя країни.

Компетентність, у свою чергу, визначається інформованістю, чітким знанням проблеми, тенденцій розвитку і варіантів прийняття рішень, що великою мірою залежить від рівня організації науково-інформаційного забезпечення.

Конгрес США буквально з перших кроків свого існування займається створенням власної інформаційної бази. У 1800 році засновано бібліотеку конгресу. З розвитком її функцій, з появою нових читачів — працівників урядових організацій — у 1914 році при ній було створено відділ довідкової служби із законодавчих питань спеціально для обслуговування конгресу (у 1970 році перейменовано в службу досліджень для конгресу).

Кожний конгресмен або сенатор має гроші на утримання офіційних помічників у Вашингтоні і виборчому окрузі за місцем проживання. Помічників добирає і звільняє сам депутат. Це, як правило, юристи, а також спеціалісти з тих галузей науки і техніки, якими цікавиться конгресмен. Вони готують інформацію щодо пропонованих законодавчих актів для дискусій, пишуть проекти законів. Помічники є професіоналами високого рангу, які грунтовно знають проблеми конгресу. Багато з них працюють у конгресі довше, ніж самі депутати.

Штат сенатора налічує від 20 до 30 чоловік, а штат конгресмена в палаті представників — 18 співробітників.

І на закінчення зазначу, що для повсякденного користування в офісах конгресу видається 15 довідкових видань, в яких можна знайти все: від опису штатів країни і біографій членів конгресу, до ціни тієї чи іншої книги в твердій обкладинці.

А ЯК У НАС?

А ніяк... Бо організація науково-інформаційного забезпечення Верховної Ради незалежної України робить тільки перші кроки, подекуди стикаючись з нерозумінням її необхідності.

Але, так би мовити, лід скрес, шановні депутати! Нині створено інформаційно-аналітичний центр Президії Верховної Ради України, що розробляє програму робіт для вашого інформаційного забезпечення. Він спрямовує зусилля двох закладів, що втілюють цю програму в життя. Перша установа — це Інститут кібернетики, котрий, до речі, диктує свої умови щодо створення такого інформаційного забезпечення, яке, на мою думку, відмінне від запланованого. Вважаю, що за нинішніх умов інформаційне забезпечення — це не просто загальна база даних, а й створення таких баз з бібліографії, законодавства, статистики, друкування дайджестів з газетних публікацій за напрямами діяльності комісій тощо.

З другого боку, це бібліотека АН України. На сьогодні ми маємо технічний проект і свою концепцію забезпечення інформацією народних депутатів. Маємо й гроші (165 тисяч швейцарських франків), і замовлену комп'ютерну техніку фірми «ІВМ» для такого забезпечення.

Роботу, на мій погляд, треба вести в трьох напрямах.

По-перше, це створення парламентської бібліотеки і бібліографічних баз даних. Для цього потрібно залучити фахівців, які зможуть протягом 1—2 місяців передивитися фонди бібліотек Верховної Ради і колишнього ЦК КПУ і звільнити їх від макулатури. Потім — почати створювати в приміщенні і на базі бібліотеки ЦК КПУ парламентську бібліотеку, розробивши профіль її комплектування і погодивши його з головами комісій Верховної Ради.

Паралельно з цим треба розпочати створення бібліографічних баз даних і експертних систем. Вони дозволятимуть не тільки знаходити документи, які формально відповідають пошуковим запитам, а й виявляти провідних фахівців з тих чи інших проблем і встановлювати з ними безпосередні контакти.

При парламентській бібліотеці слід створити інформаційний відділ, до складу якого б увійшли: сектор підготовки дайджестів за напрямами роботи комісій; сектор підготовки бібліографічної інформації з питань, що розглядаються на сесіях Верховної Ради; сектор аналізу і виконання запитів.

Всю організаційну роботу в цьому напрямку може виконати Центральна наукова бібліотека ім. В. Вернадського АН України.

Другий напрям — це створення різних інформаційних баз даних і локальних комп'ютерних мереж.

Слід відійти від розробки примітивних баз даних і розпочати створення тих, які використовуються з метою забезпечення інформацією законотворчості. Необхідно мати автоматизований центр Верховної Ради, який би щодня після засідань закладав всю інформацію про роботу парламенту до комп'ютерів: звіти, парламентські запити, виступи депутатів, тексти прийнятих законів, а також персоналії (газетні, радіо і телевізійні інтерв'ю), іншу документацію.

Треба мати бази даних в галузі українського та зарубіжного права. З допомогою податкової політики слід ініціювати розробку баз даних в галузях економіки і маркетингу.

Цей напрям сьогодні розвивається нещодавно створеним інформаційно-аналітичним відділом секретаріату Верховної Ради та спеціальним конструкторським бюро Інституту кібернетики АН України.

Третій напрям діяльності — це створення довідкових видань з питань законодавства.

Микола СЕНЧЕНКО, директор Центральної наукової бібліотеки імені В. Вернадського АН України, доктор технічних наук.

Наш прес-клуб

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

Британська Рейнська армія вже почала розробку надзвичайних планів в разі можливої відправки військ до Югославії. В принципі, це є звичайною практикою під час виникнення кризи в районі, на який поширюються інтереси Великобританії та її союзників. Разом з тим командуючі британськими збройними силами радять урядові утримуватися від втручання в справи Югославії доти, доки не буде забезпечено припинення вогню, не визначено воєнні та політичні завдання та одержано згоду від конфліктуючих сторін на присутність сил Європейського співтовариства.

«Дейлі телеграф» (Великобританія).

* * *

Захід намагається якомога швидше покінчити з радянською тактичною ядерною зброєю. Розкидана по території Союзу, вона, перебуваючи в руках ненадійних військових керівників, може стати в цей бурхливий період об'єктом політичного шантажу, що може призвести до непередбачуваних наслідків. Не заспокоює й те, що ядерну зброю, можливо, буде передислоковано на територію РРФСР. Найкращим виходом є укладення угоди про її знищення.

«Монд» (Франція).

* * *

Міністерство зовнішньої торгівлі та промисловості Японії оголосило про свій намір звернутися до керівництва СРСР, а також РРФСР та інших республік з пропозицією щодо створення «спеціальних економічних зон» на базі нової концепції. Різні плани створення в Радянському Союзі таких зон, де було б сконцентровано капітал і технології Японії та інших зарубіжних країн, висувались і раніше. Але всі вони були недостатньо обгрунтованими через відсутність у радянської сторони розуміння механізму ринкової економіки і не доводилися до кінця. Нова японська концепція передбачає розвиток спеціальних економічних зон як зразкових моделей переходу окремих районів до ринкової економіки. У разі згоди радянської сторони з цією пропозицією міністерство має намір всебічно сприяти її реалізації та звернутися до інших країн Заходу із закликом до співробітництва в даній сфері.

«Токіо сімбун» (Японія).

* * *

На думку американських підприємців, існуючі в США обмеження на торгівлю з СРСР, можливість скасування яких обговорюється нині в конгресі, ставлять у невигідне становище скоріше самих американців, ніж Радянський Союз. У конкурентній боротьбі в утворенні своїх представництв та спільних підприємств в СРСР вони дуже відстають від європейців і японців.

«Хандельсблат» (ФРН).

Еврика!

ЯК РЕКЛАМУЮТЬ XXI СТОЛІТТЯ

В Австрії, де, здавалося б, робиться все можливе для охорони навколишнього середовища, екологічне мислення все ж таки продовжує розвиватися. Приміром, віденський підприємець Йохан Лорентц, володар фірми, що виробляє каналізаційне обладнання, запропонував побудувати ціле село, повністю незалежне від звичайних енергетичних джерел: вугілля, газу тощо. Відповідно до вже розробленого (за підтримкою властей) проекту планується побудувати 26 котеджів, оснащених спеціальними колекторами для акумуляції сонячної енергії. Її повинно вистачати для підігріву води та опалення в період міжсезоння. Взимку витрати енергії зростуть. Тому в кожному будинку буде своя компактна електростанція, що працюватиме на паливі з... ріпака, посіви якого в країні розширюються.

Реалізація проекту коштуватиме недешево, проте частину витрат бере на себе держава. Головним, на думку ініціаторів, є те, що подібне селище наочно демонструватиме «перспективність нового способу життя».

А ТЕЛЕФОНИ ДЕДАЛІ МОДЕРНІЗУЮТЬСЯ

Спеціалісти невеликої американської компанії «Лайт айдіаз» у співробітництві з канадською «Брітіш Коламбіа телефон» розробили принципово новий портативний телефонний апарат, що має назву «Лайтфон».

Від радіотелефону він відрізняється тим, що для зв'язку використовуються не радіохвилі, а пучок інфрачервоних променів. Це дає можливість уникнути бюрократичних труднощів з реєстрацією певних частот для радіотелефонів у Федеральній комісії США з питань зв'язку та швидко налагодити випуск новинки.

Перші випробування апарата було проведено в липні, і результати підтвердили, що новий портативний телефон є надійним і дуже зручним. І до того ж порівняно недорогим. Почати його виробництво передбачається в наступному році.

«ОБОРОНКА» НА ЗАХИСТІ РИБ

Недаремно кажуть спеціалісти, що конверсія — це не перехід від виробництва, скажімо, найновітніших військових систем до штампування каструль або хоча б пральних машин. Використати величезний потенціал «оборонки» можна і в незвичайних сферах, про що свідчить досвід австралійської служби рибоохорони. Вона почала застосовувати апаратуру, що використовується в системах наведення ракет. Це дозволяє «засікати» і фіксувати місце розташування кораблів, що ведуть браконьєрський промисел крабів та великих омарів. Якщо раніше порушники встигали покинути заборонену зону до того, як їх спіймають, то відтепер порушення кордонів заповідників фіксується дуже оперативно і точно. А якщо врахувати, що нові системи незабаром буде встановлено на вертольотах та швидкісних катерах, то, можливо, не варто буде й рипатися, щоб втекти.

...За шість кілометрів від села Кобилецька Поляна живе сім'я Волощуків — Василь Сидорович і Василина Михайлівна. 40 років працювали вони в колгоспі, виростили чотирьох дітей. А нині, коли землю знову можна мати свою, обробляють 8 гектарів.

І хоч подружжя вже немолоде, йому під силу тримати двох корів, трьох бичків, чотирьох свиней, овець, курей, індичок, пасіку. Фермери Волощуки повністю забезпечують себе й дітей продуктами харчування, продають надлишки.

— Чи не важко в такі літа вести велике господарство? — питаємо у Василя Сидоровича й Василини Михайлівни.

— Труд на своїй землі — у радість, — вважає подружжя.

І з ними важко не погодитися.

Фото Володимира ***ФАЛІНА.***

ВАСИЛЬ І ВАСИЛИНА

У Рахівському районі Закарпатської області 46 відсотків сільськогосподарських угідь приватизовано. Приватні господарства, наприклад, мають 7 тисяч 500 корів проти двох з половиною тисяч колгоспних.

ДО УВАГИ ДЕПУТАТІВ ТА ПРАЦІВНИКІВ МІСЦЕВИХ РАД УКРАЇНИ!

У новій Конституції України мають бути й норми, що визначатимуть принципові положення щодо конституційного статусу органів державної влади на місцях і місцевого самоврядування. А для остаточного їх формулювання дуже важливе значення має й думка депутатів та працівників місцевих Рад народних депутатів. Саме тому звертаємось до Вас з проханням відповісти на запропоновані нижче кілька запитань, підкресливши ті відповіді, які збігаються з Вашою думкою.

У кінці анкети було б бажано зазначити Вашу посаду. Прізвище можна й не зазначати.

Заповнений бланк надішліть за адресою: 252001, м. Київ, вул. Трьохсвятительська, 4, Інститут держави і права АН України (ЛСДПД).

1. Чи потрібно в принципі змінювати статус місцевих Рад народних депутатів, закріплений в чинній (1978 р.) Конституції УРСР?

Так
Ні

2. На рівні яких адміністративно - територіальних одиниць має, на Вашу думку, здійснюватись місцеве самоврядування, тобто територіальна самоорганізація громадян для самостійного вирішення всіх питань місцевого життя, виходячи з інтересів населення та власних фінансово-економічних можливостей (підкресліть одну або кілька):

— області;
— міста;
— району в місті;
— району;
— селища;
— села (сільради).

3. Чи доцільно організаційно відокремити суб'єкти системи місцевого самоврядування (скажімо, міські, селищні, сільські Ради, інші органи територіального громадського самоврядування, сходи, збори тощо) від державних структур (скажімо, органів виконавчої влади — місцевої адміністрації)?

Так
Ні

4. Чи доцільно зберігати й надалі обласні, районні, районні в містах Ради в їх теперішньому статусі?

Так
Ні

5. Ваше ставлення взагалі до створення системи органів державної адміністрації (структури «вертикальної», виконавчої влади, відокремленої від системи місцевого самоврядування) на всіх рівнях адміністративно-територіального поділу?

Доцільно
Недоцільно

6. Чи доцільно передбачити можливість створення на обласному, районному (можливо, й на міському у великих містах) рівнях асоціацій сільських, селищних, міських Рад (як недержавних, неурядових об'єднань) для вирішення питань, спільних для відповідних сіл, селищ, міст.

Доцільно
Недоцільно

7. Ваше ставлення до запровадження посади мера у містах?

Доцільно
Недоцільно

8. Якщо Ви вважаєте запровадження цієї посади доцільним, то яким ви бачите статус мера і порядок його обрання (затвердження)?

(Відзначте відповідну літеру).

А. Повноважний представник виключно населення, непідзвітний Раді.

Б. Повноважний представник виключно президента, елемент структури виконавчої, «вертикальної» влади.

В. Голова відповідної Ради, яка його обирає і виключно якій він підпорядкований, підзвітний і підконтрольний.

Г. Голова відповідної Ради, яка його обирає, якого, проте, затверджує президент.

Д. Одночасно представник населення і президента; його обирає населення відповідної території з кандидатур, запропонованих президентом.

Е. Одночасно представник населення і президента; його обирає населення відповідної території з наступним затвердженням президентом.

Якщо у Вас є інші міркування щодо реформи органів влади і самоврядування на місцях, додайте, будь ласка, тут

Ваша посада:

1. Народний депутат обласної Ради.

2. Народний депутат міської (обласного центру) Ради.

3. Народний депутат міської Ради.

4. Народний депутат районної (у місті) Ради.

5. Народний депутат районної Ради.

6. Народний депутат селищної (сільської) Ради.

7. Голова (заступник голови) міської (обласного центру) Ради.

8. Голова (заступник голови) міської Ради.

9. Голова (заступник голови) районної Ради.

10. Голова селищної Ради

11. Голова сільської Рад

12. Керуючий справам. (секретар) Ради.

13. Працівник апарату обласної Ради.

14. Працівник апарату міської Ради.

15. Працівник апарату районної Ради.

16. Працівник апарату районної (в місті) Ради.

(Позначте відповідну цифру).

Дякуємо за допомогу! Успіхів Вам у роботі!

Не зазіхайте на партвласність — її вже орендовано

У «Голосі України» за 8 жовтня 1991 року було вміщено статтю заступника директора Українського інституту міжнародних відносин професора П. Мартиненка «Не той «Ринок». Залишаючи поза увагою етичний бік справи, коли про економічний заклад судить дипломат, є нагальна потреба розповісти громадськості, що ж то дійсно за «Ринок», які його цілі.

УКРАЇНСЬКИЙ інститут ринкових відносин та підприємництва (Центр «Ринок») був замислений дуже давно. Проте лише торік, коли скоротився контингент слухачів Київського інституту політології та соціального управління ЦК Компартії України, з'явилася своєрідна ніша. Отже, її й заповнила ідея створення на орендних засадах «Центру «Ринок», який орендував частину унікальної матеріально-навчальної бази партійного вузу.

Це був не професорський експромт, а всебічно зважений крок. У результаті сьогодні наш центр не має аналогів у країні. Тому що, по-перше, він заснований і функціонує на основі оренди матеріальної бази, але є цілком незалежним від орендодавця, не одержував від нього жодної копійки.

По-друге, на його утримання ніхто й сьогодні не витрачає жодного карбованця, інститут функціонує виключно на комерційних засадах.

Третє — він позавідомчий, незалежний, нікому не підпорядкований. Сам розробляє програми, погоджує їх із замовником, гарантує якість навчання.

Четверте — в інституту практично немає штатного складу викладачів. На основі контрактного найму залучаються найкращі з кращих з оплатою за домовленістю.

Тож переваги очевидні: за 10 місяців своєї роботи центр перепідготував більше 3 тисяч господарників, економістів, викладачів, прийняв більше 200 зарубіжних бізнесменів і допоміг їм установити ділові контакти з нашими підприємцями, спромігся провести міжнародний симпозіум, у якому взяло участь більше тисячі вчених, господарників, зарубіжних представників, запропонував свої проекти закону про власність і концепцію про паралельну грошову одиницю на Україні. Нарешті, здобув статус міжгалузевого інституту перепідготовки кадрів. Нехай наші критики знайдуть аналог такої ж ефективності колективу з 30 чоловік!

На новий 1991—92 навчальний рік уже набрано 240 слухачів зі спеціальностей: менеджер-підприємець, менеджер персоналу, економіст зовнішньоекономічної діяльності, економіст агробізнесу, комерсант. З часом, звичайно, й інші вузи готуватимуть таких фахівців, проте незалежній Україні вони необхідні були, як мовиться, ще вчора.

Щодо якості навчання, то вона досягається добором викладачів, оплатою їх праці відповідно до рейтингу, а не за вченим ступенем чи званням. Ми самі викладачі і добре знаємо, чого бувають варті ті ступені і звання... Доводиться запрошувати й зарубіжних фахівців. Складно це робити (бо валюти немає), але ми пішли на своєрідний бартер, самотужки оволоділи джерелами допомоги Заходу нашій країні в підготовці кадрів для ринкової економіки. Наші слухачі тепер мають можливість не тільки слухати зарубіжних фахівців, а й проходити там стажування на безвалютній основі.

У найближчі два роки направимо за рубіж на навчання більш як 100 груп і 20 доцентів. Проте це лише мізерна частка того, що Україна могла б отримати як допомогу Заходу в розвиткові нашого управлінського потенціалу. До речі, Росія вже має 19 безплатних програм з 22, Білорусь,—5, а ми — лише 3, бо нам за політичними ігрищами певно менше від усіх потрібно. От і професор П. Мартиненко шукає відповідь на запитання: чи можуть наші викладачі економічних дисциплін готувати кадри для ринкової економіки, оскільки вони ще вчора готували кадри з марксистської «політології»?

По-перше, інших у нас просто немає. По-друге, подумав би професор про своїх колег-міжнародників. Хіба вони готували кадри дипломатів інакше?

Окрім цього зважте, що наука про організацію виробництва та управління за своєю природою є наукою не політологічною, а загальноекономічною. Безперечно, і її було політизовано. Проте чому, не будучи фахівцем у галузі ринкової економіки, керівний професор Інституту міжнародних відносин так безапеляційно заявляє, що «Ринок» не той, та й годі? Певен, він добре обізнаний з діяльністю нашого центру і особисто переконаний у необхідності такого закладу як для переходу до ринку, так і для утвердження державності України. Справа ж у тім, що своїм існуванням на комерційних засадах Центр «Ринок» руйнує монополію, створює конкуренцію. А конкуренції дехто попросту боїться.

Є й інша причина і, певно, основна — хочеться вхопити ласий шматок колишньої партійної власності. Що й казати, бажаючих багато. Доводи за передачу матеріально-технічної бази колишнього Інституту політології та соціального управління УІМВ, що готує майбутніх дипломатів для України та інших країн, дуже серйозні. Київському держуніверситетові, у складі якого і функціонує Інститут міжнародних відносин, справді бракує навчальної бази та гуртожитків.

Але те, на що претендує УІМВ, удвічі менше реальних його потреб. Отже, проблема не розв'язується. Проте, унеможливлюється вирішення іншої, не менш складної, а саме — термінової перепідготовки кадрів для роботи за умов ринкової економіки та кадрів державного управління. До того ж постане й проблема бюджетного фінансування в розмірі 5—6 мільйонів карбованців на рік.

Тому ми підтримуємо ідею створення на цій базі 2—3 інститутів (Центр «Ринок», державного управління, зовнішньоекономічних відносин), котрі могли б функціонувати на засадах самоокупності та контрактної системи і разом утворювали б Академію відродження ринкової економіки, державності України та зовнішньоекономічної діяльності.

До речі, незалежна Росія створює на базі Академії народного господарства за кредит в 120 мільйонів доларів власний навчальний центр «Зеніт». Тож не довелося б нашим політикам, залатавши сьогодні одну дірку, завтра тягнутись на нову свитку. Невже з того досвіду, що ми набули за сім десятиліть — віднімати й ділити, не зробимо висновків, і не зможемо розпорядитись майном із здоровим глуздом?

Володимир ЧЕРЕВАНЬ,
генеральний директор Центру «Ринок», професор;
Володимир СЕНЧЕНКО,
виконавчий директор Центру «Ринок», професор;
Олег СОСКІН,
виконавчий директор Центру «Ринок», доцент.
Київ.

Тиждень німецької культури

ГРІХОВНІСТЬ ВІСІМДЕСЯТНИКІВ

...Спостерігаючи роботи німецьких майстрів на виставці, яка еспонується в Музеї російського мистецтва у Києві, можна частково уявити процеси, які відбуваються на образотворчому терені Німеччини. На виставці репрезентовано роботи сімнадцяти найвідоміших художників минулого десятиріччя — часу, коли творчі пошуки велися навколо образу людини, шляхом визначення співвідношення між лінією і площиною, геометричних форм. Зокрема у холодних роботах Томаса Руффса та іронічно-казкових творах Карла-Горста Гьодіке відчувається потаємний тягар невдоволення, спроба відчуження або навіть створення особливого власного світу, який допоможе людині відчути себе в ньому затишно. Повторення і варіації в роботах німецьких майстрів спонукають знову і знову звертати до себе увагу спостерігача, перевірити його сприймання, виявити підкреслені авторами деталі. Роботи виконані традиційними методами: гравюрою, літографією, дереворитом, шовкодруком. І нарешті, хочеться відзначити, що графіка українських митців багато в чому перегукується з творчістю їхніх колег у Німеччині, а отже, ідуть процеси обміну та спілкування двох великих культур.

Тарас ПЕТРІВ.

З ПОЧАТКУ РОКУ РЕДАКЦІЯ ОДЕРЖАЛА 20.000 ЛИСТІВ

Цей лист — 20-тисячний

ЩОБ ЖИТТЯ ПОКРАЩАЛО

Мине небагато часу, і кожному з нас на референдумі доведеться вирішувати долю нашої рідної неньки України. Як я бачу по телебаченню, чую по радіо, читаю в газетах, уже сьогодні більшість — за незалежну суверенну Україну.

Хочу висловити і свою думку. Я селянська жінка, безпартійна, але доля нашої України мені небайдужа, тому я в цілому за суверенну Україну. Референдум про незалежність повинен бути обов'язково, хоч декому цього і не хочеться.

Щодо президентства думаю так. Від того, кого український народ вибере Президентом, залежатиме надзвичайно багато. Претендентів на цей пост чимало і у кожного із них своя програма, яка не завжди збігається з якостями і можливостями того чи іншого претендента. Я зупинилася на кандидатурі Л. Кравчука. Подобається він більшості людей, зарекомендував себе як зрілий політик. Мені здається, він уміло і помірковано підходить до всіх питань, уміє відстоювати інтереси народу і насправді про нього думає. Він глибоко розуміє нинішню ситуацію, бачить, яким шляхом вибиратися із кризи.

А ще я голосуватиму 1 грудня за те, щоб на нашій Україні не пролилася кров і щоб наші депутати більш конструктивно підходили до ділової роботи, менше билися за свої портфелі, більше уваги приділяли людям праці. За те, щоб наші прилавки не були порожніми, щоб наші діти були ситими, добре вдягненими. Щоб усі народи жили в злагоді і мирі. Думаю, що в суверенній Україні життя покращає. Дай нам Бог!

К. ЖВАНКО.

Селище Козельщина Полтавської області.

Не мовчіть!

КОМУ І НАВІЩО ЦЕ ПОТРІБНО?

Після проголошення Акта про незалежність у нас на Дніпропетровському машинобудівному заводі ведеться активна пропаганда проти незалежності. Залякують людей, говорять, що скоро робітникам не видаватиметься заробітна плата, бо на Україні не буде грошей, всі вони, мовляв, підуть на утримання власної армії, передрікають голод і т. п.

Окрім того, «комуністи» ведуть постійні розмови про націоналізм, хочуть зіткнути, посварити українців з росіянами. Кажуть, ніби після референдуму, якщо ми проголосуємо «за» незалежність, росіян будуть виселяти, встановлять кордон, і не буде можливості спілкуватися з рідними, родичами, які живуть в інших республіках.

Я звертаюсь від себе особисто, від своєї сім'ї до всіх людей, які не хочуть ворожнечі з росіянами, не хочуть війни, крові, голоду: не мовчіть! Пишіть, говоріть по радіо, телебаченню, ідіть у народ так, як це роблять справжні комуністи, роз'яснюйте людям усю брехню «агітаторів» проти незалежності України. Бо ж є люди, які їм вірять. Наша сім'я проголосує «за» незалежність, якщо навіть буде і голод. Не хлібом єдиним живе людина!

Дніпропетровськ. **Є. НОСИК.**

Грубо

ДИВУЄ ПОЗИЦІЯ ЦТ

Хочу висловити своє невдоволення діями Центрального телебачення. Необ'єктивність висвітлення подій на Україні, а інколи явно вороже ставлення до того, що у нас відбувається, повне замовчування візиту Л. Кравчука до Америки, груба обробка громадської думки на користь об'єднання з Росією, як з чимось схожим на рятівний круг, веде до дискредитації Акта про незалежність, політичної нестабільності, міжнаціональної напруженості, робить важко передбачуваними результати референдуму. Вважаю, таке ставлення ЦТ варто обговорити на сесії Верховної Ради України.

Херсон. **В. КОРОЛЬ.**

Наболіле

БУДЬМО МИЛОСТИВІ

Верховна Рада України приймає закони, які захищають загальнодержавні інтереси, інтереси окремих груп та окремих громадян. Теперішній склад Верховної Ради за віковим складом досить молодий, більша частина депутатів практично не зазнала всіх бід і злиднів війни, фізичного і морального болю, матеріальних втрат. Виникає думка (дай Боже, щоб я помилився), чи зможе такий склад Верховної Ради справедливо оцінити, справедливо захистити в новому пенсійному законі найбільш скривджених, найбільш обділених долею та державою інвалідів І та II групи, які не мають мінімального трудового стажу.

Десятиліттями нас обзивали каліками, непотрібними людьми, а держава докоряла і матеріально принижувала, бо, мовляв, у вас немає трудового мінімального пенсійного стажу. Понад сто років тому Л. Толстой писав: «Человек, который пролил кровь за Родину, уже заслуживает на снисхождение». А яке «снисхождение» мають інваліди І та II групи щодо трудового пенсійного стажу? Аж ніякого! Працівникам тилу стаж у період Великої Вітчизняної війни зараховували як один рік за два роки, а в інвалідів війни немає ніяких зарахувань за цей період. Для них зберігається такий самий мінімальний трудовий пенсійний стаж — 25 років, як і для всіх фізично здорових людей. А що це за люди? Це дуже і дуже невелика група людей, у декого з них ще й досі відкриті рани. Це люди на милицях і з палицями. Це люди, які, розписуючись за свою мізерну пенсію, надягають дві пари окулярів. Цих людей залишилось записати до Червоної книги, а з них вимагають мінімальний трудовий пенсійний стаж.

Не було б гріха перед Богом, якби названій групі людей за всі їхні муки зараховували мінімальний стаж, надавши цьому статусу Закону. Вони заслужили, щоб померти рівноправними інвалідами без докорів з боку держави, що, мовляв, вони хоч і інваліди І та II групи, але неповноцінні, другорядні.

Ми скоро залишимо цей світ і пом'якшимо суспільству проблему. Але я сподіваюсь, що народний депутат, учасник Великої Вітчизняної війни І. Юхновський та й інші обранці підтримають і стануть на наш захист. Давайте, шановні законодавці, послухаємо старого графа Л. Толстого і підемо на «снисхождение».

І. БОДНАР.

Клембівка Ямпільського району Вінницької області.

Фото Валерія ІНЮТІНА.

Доставка газети

ХТО Ж І ЧОМУ ЗАТИСКУЄ «ГОЛОС...»?

КОРОТКО З ЛИСТІВ

До нас газета «Голос України» надходить лише тричі на тиждень — за вівторок, середу і четвер. Куди ж діваються номери за п'ятницю й суботу? Газета цікава, ми її передплачуємо і хочемо читати. Просимо розібратися, щоб кожен номер газети надходив до читача і вчасно.

О. ЛЮБАРСЬКА.

Ставки Турійського району Волинської області.

Коли стало відомо, що виходитиме газета Верховної Ради «Голос України», я дуже зраділа і одразу передплатила її. Мені вона дуже подобається, читаю всю від початку до кінця. Чекаю газету щодня, але, на жаль, «приходить» вона не систематично. Інколи по тижню немає. Часто номери взагалі пропадають, особливо за п'ятницю. Дуже прикро, що не можна одержати цікаву газету своєчасно. А хіба не можна друкувати цю газету в Криму?

О. ЮРЧЕНКО.

Сімферополь.

Газета «Голос України» надходить до Львова з три-п'ятиденним запізненням. А запізніла інформація хоча б на добу — вже не інформація. Яких «хірургічних» або «терапевтичних» заходів збирається вжити редакція, щоб у 1992 році газета надходила до Львова вчасно, в день друку?

З. СТЕНИК.

Львів.

Ми вже не раз повідомляли, шановні читачі, що газета «Голос України» нині друкується лише в Києві. У віддалені від Києва області вона доставляється поїздами на наступний день після друку. А поки «дістанеться» від обласного центру до районного, до села чи селища (суботні номери потрапляють до відділень зв'язку у вихідні), минає два-три, а інколи й більше днів. Але чому і куди зникають окремі номери газет взагалі, про що повідомляють читачі?

Ці запитання ми адресуємо Державному комітетові України по зв'язку і чекаємо від нього відповіді.

Щодо заходів, яких має вжити редакція з тим, щоб поліпшити доставку газети читачам, повідомляємо: **у 1992 році за підсумками передплати (в якій області буде більше передплатників) газета «Голос України» друкуватиметься в кількох великих обласних центрах — для своєї і сусідніх областей. Це має значно поліпшити доставку газети передплатникам. Попередня домовленість з кількома обласними друкарнями є.**

Друкувати газету в Сімферополі, про що пише О. Юрченко, буде, мабуть, не доцільно, оскільки там незначна кількість передплатників. Але доставка газети в Крим поліпшиться, якщо вона друкуватиметься в друкарні одного з ближчих до нього обласних центрів.

Відділ листів і соціологічної інформації.

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ

Наші читачі В. Карнач із селища Бородянка, А. Яремчук з міста Обухова Київської області та З. Байдюк з Києва запитують: які компенсаційні виплати надаються сім'ям з дітьми та жінкам, що перебувають у відпустках по догляду за дитиною?

Згідно з постановами Кабінету міністрів України від 28 березня 1991 року № 72 «Про соціальний захист населення у зв'язку з реформою роздрібних цін» та від 5 квітня 1991 року № 80 про внесення змін і доповнень до цієї постанови працюючим жінкам, що перебувають у частково оплачуваній відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею дворічного віку, за місцем їхньої роботи виплачується компенсація в розмірі 65 карбованців на місяць. Ця компенсація виплачується без урахування допомоги на дітей з пенсійного фонду в розмірі 115 карбованців на місяць, до якої входять 45 карбованців компенсації, а тим, які не мають річного стажу роботи, — 85 карбованців, у тому числі 50 карбованців компенсації.

Питання про виплату компенсації працюючим жінкам, що перебувають у відпустках по догляду за дитиною віком від двох до трьох років без збереження заробітку, вирішується безпосередньо цими підприємствами, організаціями, установами за рахунок їх власних коштів крім допомоги, що виплачується на дітей у сім'ях із сукупним прибутком на члена сім'ї не більше чотирикратного розміру мінімального заробітку — 85 карбованців на місяць, а в інших випадках компенсація виплачується в розмірі 45 карбованців на місяць.

Слід підкреслити, що підприємства, установи, організації, кооперативи не вправі відмовляти працівникам, що перебувають в їхньому штаті, у виплаті компенсації на дітей у віці до 16—18 років, які не одержують допомоги та пенсій за чинною системою соціального забезпечення та у зв'язку з подорожчанням товарів дитячого асортименту, посилаючись на те, що не мають коштів для цього.

Це поширюється також на працівників громадських організацій, колективних та кооперативних господарств.

Згідно з постановою Кабінету міністрів України від 28 березня 1991 року № 72 (пункт 12) виплата компенсацій на дітей здійснюється за місцем основної роботи матері, в разі, коли мати не працює, — за місцем роботи батька чи осіб, що заміняють батьків. В інших випадках виплату компенсацій здійснюють органи соціального забезпечення за місцем проживання осіб, на утриманні яких перебуває дитина. Ці ж органи виплачують компенсацію, якщо батьки не працюють.

Жінкам під час відпустки по вагітності та родах компенсація виплачується, як і всім працюючим, з урахуванням сум по оплаті листка тимчасової непрацездатності.

Компенсаційні виплати на дитину під час післяродової відпустки передбачені в підвищеному розмірі до 250 карбованців одноразової допомоги при народженні кожної дитини. Окремо ці виплати не провадяться. Якщо мати не працює, то ця допомога виплачується за місцем роботи батька, а у випадках, коли батьки не працюють,— органами соціального забезпечення за місцем їх проживання.

Порядок виплати компенсації на усиновлених дітей загальний, але згідно з постановою Кабінету міністрів України від 28 березня 1991 року № 72 для цієї категорії дітей розмір компенсаційних виплат збільшується на 70 карбованців, а на круглих сиріт — на 140 карбованців.

Це тільки основні моменти про виплату компенсації на дітей, а всі конкретні питання вирішуються за місцем роботи батьків чи осіб, які їх утримують.

Іван ДОЛГИЙ, юрист.

Сторінку підготував Яків ГАЛЬЧЕНКО.

УКРАЇНА ЄДИНА, НЕПОДІЛЬ...

Майже памфлет

ЖИРИНОВСЬКІ ХОЧУТЬ САЛА!

Спостережливі московські інтелектуали якось підмітили: коли в товариство гарної жінки приходить ще краща, перша робить все можливе, щоб її принизити хоча б до свого рівня. Одному чоловікові скаже про немодний одяг, іншому натякне, ніби їй відомо про якісь шури-мури... Але жодному не мовить правди: я її не злюбила тільки за те, що вона краща від мене.

Щось схоже діється і в антиукраїнській кампанії, яка з кожним днем набирає дедалі більшого розмаху в центральних засобах масової інформації. Наче в солдатському строю, ритмічно і на повну силу затупотіла ногами на Україну вся московська рать на чолі з Президентом. Всі вони, як по шпаргалці) а мо' воно так і є!), почали лити крокодилячі сльози у турботі про долю брата-росіянина в Україні.

Господи! Яке безбожне лукавство набожної демократії! Остудіть себе холодною безсторонньою статистикою. Україна виконала договірні поставки «старшому братові» на 87 відсотків. Могла б і на 100, однак не вистачає окремих видів ресурсів та комплектуючих, оскільки вельмишановне московське панство зі свого боку договір виконало тільки в межах 20 відсотків. Тож невже, перекриваючи постачання в Україну, великі реформатори сучасності надсилають бензин і дрова російськомовним братам у посилках? Чи переадресовують «гуманітарну допомогу» з-за кордону в провінції кожному зокрема? Дзуськи. Ділять між собою.

Або візьмемо більш конкретне явище. В кількох військових частинах, що дислокуються на території області і, зокрема, в Ізяславі, офіцери живуть вже роками в казармах, де ліжка — в три поверхи. І більшість серед безпритульних — росіяни. Та жодний кремлівський слуга російського народу палець об палець не вдарив, щоб поліпшити їхній побут. Це питання почала вирішувати Верховна Рада України, її Міністерство оборони. Та нового міністра оборони вже неіснуючого СРСР Шапошникова пекло інше: може залишитися без портфеля. А відтак дає таємну директиву: не слухатися республіканських органів влади, їхніх «надуманих» міністерств оборони, а тільки його єдиного. Он де собака заритий, он де криється вся правда!

Такі приклади — на кожному кроці. Та суть одна (і це повинен знати кожний росіянин, що мешкає в Україні): не про своїх російських побратимів печеться кремлівська знать і її прислужники від інтелігенції. Багатотисячна армія союзних міністерств, відомств, інших центральних структур може залишитися без скатерки-самобранки. А руки ж бо не звикли до мозолястої праці. Тому-то і зчинився переполох.

Страх залишитися без української годівнички, без братського (читай: більшого) шматка сала штовхнув на грубе залякування. Жириновському закортіло розширити російську імперію аж до Західної України, не набагато менші апетити у єльцинської команди, інтелігенція в особі Говорухіна закликає націю до зброї... В унісон їм Горбачов недвозначно заявляє: конфлікт може статися далеко не югославський чи середньоазіатський. Одне слово, над Україною запахло кров'ю.

Це огидливе цькування сьогодні ведеться не тільки на рівні політиків та безпортфельних депутатів (навіть «демократка» Ярошинська до свого репертуару взяла московську партитуру). Наступ ведеться по всьому фронту. Навіть якийсь відставний спортсмен пригарцював до Києва, як сам зізнався, аби відговорити Борзова, щоб Україна не вступала у міжнародні спортивні структури. Спочатку тиснув на братство, потім почав напускати туман, мовляв, самі не виживете...

До речі, про виживання. Якби товариші з панами у Кремлі знали достеменно, що Україна самостійно не зведе кінців з кінцями, вони неодмінно вчинили б так, як радить їм ідейний бог і просвітитель з національного питання Солженіцин щодо азіатського «підбрюшшя». Дали б вольную, щоб потім приповзли на колінах і вже просилися у старе ярмо. Але ж знають: не Україна не виживе, а Союз без України захиріє. Тому-то і переповідають їхні засоби масової інформації про нові й нові плітки, провокують чутки, навмисне створюють напруження. Як у Литві, як у Молдові, як у Тбілісі чи Баку... Однак на Поділлі певні, що це нагромаджується та снігова лавина, яка на зворотному шляху змітає навіть скелі.

Нащадкам князів московських слід подивитися на географію Київської Русі — основи з основ України. Саме у тих часах і слід шукати свої землі і кордони. Але ж, коли вести мову серйозно, то це теж не надто важливе питання для неошовіністів у тогах демократів — бо у них і своя «земля бур'янами поросла, і села порожні». Їх чужа праця вабить. І не важливо, чий то продукт — українця, росіянина чи єврея. З імперською презирливістю вони ставляться до всіх націй, що живуть на Україні. Зате ласо тягнуть руки до готового продукту, навіть якщо він належить і російському братові. Але з цього приводу є чудова російська приказка: «На чужой каравай рот не разевай!».

Іван ФЕДОРОВ,
депутат Хмельницької обласної Ради;
Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Хмельницький.

ОДЕСА-МАМА ЧИ ОДЕСА-НЕНЬКА

ЯК ДЕХТО ПРАГНЕ НАЛЯКАТИ МОЇХ ЗЕМЛЯКІВ СУЦІЛЬНОЮ «ХОХОЛІЗАЦІЄЮ»

ПИШУ ці замітки під свіжим враженням від читання ряду матеріалів останнього номера газети «Пале Рояль» (є віднедавна така в Одесі. Засновник — Рада народних депутатів Жовтневого району). Його, як висловлюються журналісти, можна було б навіть назвати тематичним — спрямованим проти «українізації» (а за «Пале Рояль» — «хохолізації») рідної Одеси-мами. Стане вона незабаром, мовляв, уже Одесою-ненькою, а один з її давніх широковідомих градоначальників Дюк Рішельє, пам'ятник якому встановлено на Приморському бульварі, — дядьком Рішельєнком (малюнок пам'ятника, де Рішельє, однак, уже перевдягнений у вишиванку й шаровари, вміщено тут же). Потьомкінські ж сходи перейменують у Сутінкову драбину, Великий Фонтан — у Велику Бульку, а вулицю Пушкінську — у вулицю Гарматну...

Усі ці й інші подібні припущення з віршованого фейлетону «Одеса-ненька». Деякі прозові публікації, продовжуючи тему, теж прагнуть, як висловився з цього приводу відомий одеський поет Станіслав Стриженюк, «лякати українців українізацією». Можна було б і не звертати особливої уваги на саркастичні сентенції «Пале Рояль», якби вони не були співзвучними позиції деяких місцевих громадських об'єднань та рухів, виступам їхніх лідерів на мітингах і в органах преси, нарешті — просто вуличним та домашнім розмовам певної частки одеситів. І особливо почастішало оте все після прийняття Акта про незалежність України, в ході підготовки до референдуму 1 грудня.

— Протиставляти одна одній мови, культури — нонсенс, ієзуїтський метод для провокування національного протистояння, — справедливо вважає доцент Одеського держуніверситету, член правління місцевого «Меморіалу» Л. Ковальчук.— Це трагічна карта, що її вже розіграли у Закавказзі, Прибалтиці, Молдові. Невже нам суджено повторити все? Невже не зрозуміло, що культура єдина й різноманітна, що найбільш плідним є діалог культур, їх співіснування й взаємовплив?

На Одещині мешкають представники понад 110 національностей, причому досить часто — компактно. Так, були часи, коли їх прагнули — і таки не безслідно — насильно русифікувати. А тепер, стверджує «Пале Рояль», хочуть «хохолізувати»?

Усяке твердження якщо піклуватися про його доказовість, має грунтуватися на фактах. Де вони? Ніхто з «пророків» таких не наводить. Ні в пресі, ні в усних виступах, ні в приватних розмовах. Мені, в усякому разі, чути не доводилося. Просто кидають каміння у воду, знаючи, що кола обов'язково розійдуться.

Зате є факти інші. Не тільки в самій Одесі, а й у багатьох райцентрах майже немає українських шкіл, не кажучи вже про єврейські, болгарські чи німецькі, — вони зникли й там, де були у довоєнний чи навіть повоєнний час. А у вузах викладають, як правило, російською. Хоча з недавніх пір екзамени абітурієнти можуть складати при вступі туди українською чи навіть молдавською мовами. І діловодство на підприємствах, в організаціях, установах регіону досі ніхто не вимагав перевести на мову єдину — державну. Сесії — обласної, міської, багатьох районних Рад народних депутатів — проходять мовою російською. Жодна з російськомовних газет, а таких у регіоні більшість, не перейшла на мову українську. Зате багатотиражка Одеського університету цими днями — після того, як десятиліттями виходила мовою українською, — раптом «русифікувалася». Що, не захотіла «хохолізувати» студентів? Але ж як тоді бути із незаперечною істиною: кожен громадянин має знати мову своєї держави? В тому числі — й студенти. А поряд, з недавніх пір, для болгар і молдован, що мешкають на Одещині, виходять їхніми мовами спеціальні додатки до обласних газет, веде передачі для них україномовне обласне радіо, видруковуються змінні сторінки районних газет. І це — природно. И ніхто не прагне їх прикрити, заборонити, українізувати.

То чому ж ото «Пале Рояль», виконуючи замовлення деяких кіл, прагне нагнати страху, з надривом репетуючи, що введення української мови у школах та вузах, в наукових закладах Одеси — «це шлях до дискримінації величезної кількості людей, ім'я яким — одесити», «крок нової влади до завершення червоного терору більшовиків — руйнації й провінціалізації Одеси»? А далі — як попередження: «Одеса сидить

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

...А ЄДИНА, НЕПОДІЛЬНА

по всьому
якийсь від-
мен пригарцю-
сам зізнав-
рити Борзо-
не вступала
ортивні стру-
тисну да
почав напус-
вдяв, самі не

виживання.
з панами у
достеменно,
амостійно не
кінцями, вони
или б так, як
мий бог і про-
обильного пи-
щодо азі-
рошшя». Дали
об, потім при-
ах і вже про-
ярмо. Але ж
раїна не ви-
без України
то і переповіда-
би масової ін-
й нові плі-
чутки, нав-
ть напружен-
як у Молдо-
лісі чи Баку...
ллі певні, що
ться та сні-
на зворот-
змітає навіть

кизів москов-
одивитися на
вської Русі —
України. Са-
і слід шука-
і кордони.
вести мову се-
теж не надто
для неошо-
демократів
своя «земля
роса, і села
така праця ва-
вливо, чий то
країна, росія-
. З імперською
вони став-
націй, що жи-
ні. Зате ласо
готового про-
якщо він нале-
братові.
риводу є чудо-
риказка: «На
рот не ра-

ФЕДОРОВ,
Хмельницької

АСИЛАШКО,
кореспондент
раїни».

ОДЕСА-МАМА ЧИ ОДЕСА-НЕНЬКА?

ЯК ДЕХТО ПРАГНЕ НАЛЯКАТИ МОЇХ ЗЕМЛЯКІВ СУЦІЛЬНОЮ «ХОХОЛІЗАЦІЄЮ»

ПИШУ ці замітки під свіжим враженням від читання ряду матеріалів останнього номера газети «Пале Рояль» (є віднедавна така в Одесі. Засновник — Рада народних депутатів Жовтневого району). Його, як висловлюються журналісти, можна було б навіть назвати тематичним — спрямованим проти «українізації» (а за «Пале Рояль» — «хохолізації») рідної Одеси-мами. Стане вона незабаром, мовляв, уже Одесою-ненькою, а один з її давніх широковідомих градоначальників Дюк Рішельє, пам'ятник якому встановлено на Приморському бульварі, — дядьком Рішельєнком (малюнок пам'ятника, де Рішельє, однак, уже переодягнений у вишиванку й шаровари, вміщено тут же). Потьомкінські ж сходи перейменують у Сутінкову драбину, Великий Фонтан — у Велику Бульку, а вулицю Пушкінську — у вулицю Гармату...

Усі ці й інші подібні припущення з віршованого фейлетону «Одеса-ненька». Деякі прозові публікації, продовжуючи тему, теж прагнуть, як висловився з цього приводу відомий одеський поет Станіслав Стриженюк, «лякати українців українізацією». Можна було б і не звертати особливої уваги на саркастичні сентенції «Пале Рояль», якби вони не були співзвучними позиції деяких місцевих громадських об'єднань та рухів, виступам їхніх лідерів на мітингах і в органах преси, нарешті — просто вуличним та домашнім розмовам певної частки одеситів. І особливо почастішало оте все після прийняття Акта про незалежність України, в ході підготовки до референдуму 1 грудня.

— Протиставляти одна одній мови, культури — нонсенс, ієзуїтський метод для провокування національного протистояння, — справедливо вважає доцент Одеського держуніверситету, член правління місцевого «Меморіалу» Л. Ковальчук.— Це трагічна карта, що її вже розіграли у Закавказзі, Прибалтиці, Молдові. Невже нам суджено повторити все? Невже не зрозуміло, що культура єдина й різноманітна, що найбільш плідним є діалог культур, їх співіснування й взаємовплив?

На Одещині мешкають представники понад 110 національностей, причому досить часто — компактно. Так, були часи, коли їх прагнули — і таки не безслідно — насильно русифікувати. А тепер, стверджує «Пале Рояль», хочуть «хохолізувати»?

Усяке твердження якщо пікнується про його доказовість, має ґрунтуватися на фактах. Де вони? Ніхто з «пророків» таких не наводить. Ні в пресі, ні в усних виступах, ні в приватних розмовах. Мені, в усякому разі, чути не доводилося. Просто кидають каміння у воду, знаючи, що кола обов'язково розійдуться.

Зате є факти інші. Не тільки в самій Одесі, а й у багатьох райцентрах майже немає українських шкіл, не кажучи вже про єврейські, болгарські чи німецькі, — вони зникли й там, де були у довоєнний чи навіть повоєнний час. А у вузах викладають, як правило, російською. Хоча з недавніх пір екзамени абітурієнти можуть складати при вступі туди українською чи навіть молдавською мовами. І діловодство на підприємствах, в організаціях, установах регіону досі ніхто не вимагав перевести на мову єдину — державну. Сесії — обласної, міської, багатьох районних Рад народних депутатів — проходять мовою російською. Жодна з російськомовних газет, а таких у регіоні більшість, не перейшла на мову українську. Зате багатотиражка Одеського університету цими днями — після того, як десятиліттями виходила мовою українською, — раптом «русифікувалася». Що, не захотіла «хохолізувати» студентів? Але ж як тоді бути із незаперечною істиною: кожен громадянин має знати мову своєї держави? В тому числі — й студенти. А поряд, з недавніх пір, для болгар і молдован, що мешкають на Одещині, виходять їхніми мовами спеціальні додатки до обласних газет, веде передачі для них україномовне обласне радіо, видруковуються змінні сторінки районних газет. І це — природно. І ніхто не прагне їх прикрити, заборонити, українізувати.

То чому ж ото «Пале Рояль», виконуючи замовлення деяких кіл, прагне нагнати страху, з надривом репетуючи, що введення української мови у школах та вузах, в наукових закладах Одеси — «це шлях до дискримінації величезної кількості людей, ім'я яким — одесити», «крок нової влади до завершення червоного терору більшовиків — руйнації й провінціалізації Одеси»? А далі — як попередження: «Одеса сидить на валізах»! Роз'їдуться, мовляв, розбіжаться по білому світу одесити, які ніколи не змиряться з «хохолізацією».

Отаке пророцтво. Проте істинні одесити не панікують і валізи у далеку дорогу не лаштують. Вони вишукують шляхи збереження справді унікального етносу свого міста, свого регіону. Цими днями зібрали, скажімо, міжнародну конференцію українців, де конструктивно обговорили й таку ось проблему, як «Північне Причорномор'я — в контексті незалежності України». І багато хто з моїх земляків підтримує ідею федеративної [..]будови У[..]їнської держа[..] висловле[..] на тому ж [..]анні і[..]енції і претендентом у кандидати в Президенти України В. Гриньовим, який недавно зустрівся з одеситами.

І далеко не всі погоджуються з твердженням обласної Ради народних депутатів, яка у своєму рішенні записала: «Політична ситуація в Одеськ[ій о]бласті [за]гострена також [...] [п]рийняття Акта про незалежність України неоднозначно сприйнято багатонаціональним населенням». Ця заява, на думку багатьох, з ким випадало розмовляти, — теж з розряду отих, які мають на меті нагнати страху у зв'язку з, будімто, «поголовною українізацією».

І зовсім свіже — «Звернення до референдуму 1 грудня 1991 року» О. Солженіцина. Себто до нашого всеукраїнського [р]еферен[думу]. Шанований [пи]сьменни[к] теж мав на увазі, [...]очевидно, Одесу, наш край, коли писав, «аби результат референдуму враховувався окремо по кожній області: кожна область сама повинна вирішити, куди вона прилягає». Невже сподівався, що Одещина «приляже» до Росії? Чи, може, до Болгарії або Туреччини? Та ні ж, вона навесні, під час проведення всесоюзного референдуму, незважаючи на його хитромудрі запитання, вже обнародувала свою думку й волю: 84 відсотки моїх земляків висловились за існування України на засадах Декларації про її суверенітет. Хай і в складі пресловутого Союзу, приреченість якого тоді ще не кожен усвідомлював. Одесити бачили, не сумніваюсь, і своє місце в тому суверенітеті. Й були певні, що це аж ніяк не нівелює особливості «вільного міста» — навпаки, мої земляки запропонували Верховній Раді України надати регіону статус «спеціальної економічної зони», відродити «порто-франко», бачачи себе при цьому громадянами України. З приводу «послання» Солженіцина я говорив з багатьма людьми. Висловлювання були різними, та все ж можу сказати й про загальну думку. Вона ж звелася до такого: «Хай пан Солженіцин далі мізкує над тим, «как обустроить Россию», а Україну ми самі, без його допомоги облаштуємо».

Георгій ВОРОТНЮК,

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

И КТО ЕГО ЗНАЕТ, КОГО ОН РУГАЕТ...

Россия в первой половине октября: правительство без премьера, парламент без председателя, президент в отпуске, оставшиеся на хозяйстве сановники — в ссоре. Один за другим хлопнули дверью два министра, Сабуров и Гаврилов, обвинив родное правительство в политиканстве. Кризис власти? Первыми о нем вскричали члены Госсовета, уличив президентский аппарат в превышении полномочий. Оказывается, вместо заточки скрепок и смазки дыроколов верткие бюрократы, вышколенные в партийных канцеляриях, наладились сочинять и подсовывать Борису Николаевичу важные директивные бумаги, оттирая от президента специально предназначенных для этой работы советников.

И президентский аппарат, и Госсовет формируются и патронируются лично президентом, их взаимоотношения никаким боком не касаются республиканского парламента. Тем не менее воспитывать президентских помощников взялся Руслан Хасбулатов. И. о. председателя ВС России объявил госсекретаря РСФСР Геннадия Бурбулиса и госсоветника Сергея Шахрая недозрелыми мальчишками, от которых много шуму и мало толку. После этого дело приобрело характер столь же мистический, сколь и неприличный. В доме на Краснопресненской набережной любой полотер знает, что Бурбулис — лицо, приближенное к особе президента. С другой стороны, и Хасбулатов не простак. Стал бы он так ругаться, не имея гарантий личной безопасности? А таковые гарантии он мог получить только по телефону из Сочи, то есть от того же Ельцина. Свободные от схватки обитатели Белого дома были совершенно сбиты с толку нетривиальностью этой интриги.

Тем временем в другом отсеке российского корабля — в Совмине РСФСР — синхронно развивался инцидент, скроенный по тому же лекалу. 2 октября правительство дезавуировало участие своего министра экономики Евгения Сабурова в подготовке алма-атинского Договора об экономическом сообществе. Выходило, что Сабуров представлял только самого себя, о чем Совмин РСФСР, как следует из его постановления, уже предупреждал.

Первая догадка, озарившая знающие головы: это проделки бывшего премьера. Сабуров известен как «человек Силаева» и в Алма-Ату, наверное, был привезен Иваном Степановичем, чтобы совместно гнуть осужденную Белым домом силаевскую линию на ущемление российских интересов. А Олег Лобов, подписавший постановление Совмина от 2 октября, — «человек Ельцина» и наиболее вероятный выдвиженец на пост премьера. Так что ясно, чьи в этом костре дровишки, а чей бензин.

К сожалению, эта версия лопнула, едва родившись. Сабуров заявил, а Назарбаев удостоверил, что российский представитель прибыл в Алма-Ату по поручению президента РСФСР. Занятнее всего, что соответствующее подтверждение Назарбаев получил от Ельцина за день до того, как правительство России провозгласило Сабурова самозванцем. Таким образом, Совмин выставил персоной нон грата не министра Сабурова, а президента Ельцина. Этот пассаж открывает простор для совершенно сногсшибательных гипотез, включая дворцовый заговор, о котором за неделю до того уже объявил один темпераментный министр.

Возможно, однако, и более прозаическое объяснение. Оно — в неустойчивости, импровизационной импульсивности послепутчевой российской политики, внутренне столь противоречивой, что в ней путаются не только наблюдатели, но и исполнители.

МЫ ВАС НИКОГДА НЕ ЗАБУДЕМ

Среди нового руководства РСФСР не заметно приверженцев имперской идеи, зато весьма заметна почти всеобщая инфицированность комплексом особой ответственности России за будущность бывших однокамерников. Идет ли это от легендарной отзывчивости русской души или от глубокого самовнушения, но с наибольшим азартом московские политики занимаются устройством чужих судеб. Кто, к примеру, сильнее россиян болеет за пресловутое «экономическое пространство»? Никто. Кажется, только им оно и нужно, а остальные спят и видят, как бы перекрыть границы и напечатать свои деньги.

После того как СССР окончательно гэкачепнулся, перетекание российской политики в сферу межреспубликанских (читай: международных) отношений приняло необратимый характер. Теперь россияне озабочены не только процветанием национальных экономик, но и судьбой таджикской, грузинской, узбекской... государственности, созданием единого правового пространства и т. п. Совсем не случайно Борис Ельцин, собираясь в отпуск, не успел побывать на открытии сессии ВС РСФСР, встретиться с экономистами и руководителями парламентских комитетов, которые ждут аудиенции еще с допутчевых пор, но нашел время для миротворческой поездки на Кавказ.

Российские депутаты считают своим долгом урегулирование молдавского конфликта, хотя томится без дела тысяча их союзных коллег. Группа народных избранников РСФСР, требуя освобождения армянских заложников, отправилась в Ереван на голодовку. В холлах Белого дома расклеены объявления: «Формируются бригады (!) для поездки в Азербайджанскую Республику и Республику Армения с посреднической миссией (срок — 7 дн.). Желающие записываться — по тел...». Дома, видать все переделали, осталось братьям помочь.

Экспортная ориентированность российской политики имеет по меньшей мере три минуса. Во-первых, не остается времени на Россию. По наблюдениям Сергея Станкевича, все другие «республики-сестры» вплотную занялись своим государственным обустройством, Российская же федерация до сих пор ощущает себя не государством, а головным предприятием некоего гипотетического объединения, которое то ли будет, то ли нет.

Во-вторых, Россия не имеет самостоятельной экономической стратегии. Все московские экономисты-программисты увлечены разработкой межгосударственных

соглашени
вариант
вхождения
всерьез по
вался.
И в-тре
братских р
не верит
ния объед
сии, подо
ком сестр
туз «стар
че с како
суетится.

Ро...
Я...

И в са
ет ведь
политика
но выраж
ренние ин
целого со
ских стра
бый подоб
ские руко
поздно л
империю,
в собстве
ними на

НЕФ...
НА ...

В пер
госсекрет
надий Бу
республи
видение
Сообщив,
может б
«как все
достойное
шихся ок
ния сомн
тарь заяв
и должна
емницей
структур.
Через
объявили
заявление
Однако го
жал г
Станкевич
чего плох
ло. В те
верных и
лась инф
по возвра
Сочи они
лают сов
суть кот
ное в Ал
кое согла
ти в одно
ром о п
Между
«правопре
лагаемой
дентов п
ная, но я
рос обо
правомер
номическ
в зависи
кого конт
булатов
откровен
нечно, пр
ку эконо
Россия за
для себя
получила
лениях р
ских пол

ГОЛОС України

А

оз'їдуться, мов-
ся по білому
які ніколи не
хохолізацією».
цтво. Проте іс-
не панікують
еку дорогу не
и вишукують
ження справді
носу свого міс-
у. Цими днями
мо, міжнарод-
о україністів,
вно обговорили
блему, як «Пів-
номор'я — в
лежності Украї-
то з моїх зем-
є ідею федера-
ви У...їнської

КА?

овле... на то-
і ін...енції і
у кандидати в
країни В. Гри-
едавно зустрів-

е всі погоджу-
женням облас-
дних депутатів,
рішенні записа-
на ситуація в
сті загострена
ш...рийняття
лежність Укра-
ачно сприйнято
ьним населен-
а, на думку ба-
випадало роз-
еж з розряду
ь на меті наг-
зв'язку з, бу-
вною українiза-

віже — «Звер-
ендуму 1 груд-
О. Солженіци-
ашого всеукра-
рей, ... Ша-
ени... теж мав
евидно, Одесу,
ли писав, «аби
ерендуму вра-
емо по кожній
область сама
ити, куди вона
евже сподівав-
на «приляже»
може, до Бол-
чини? Та ні ж,
під час прове-
ного референ-
аючи на його
апитання, вже
свою думку й
отки моїх зем-
лись за існу-
на засадах
її суверені-
кладі преслову-
иреченість яко-
кожен усвідом-
и бачили, не
своє місце в
еті. Й були
ж ніяк не ніве-
сті «вільного
паки, мої зем-
ували Верхов-
ни надати ре-
«спеціальної
ни», відродити
», бачачи себе
омадянами Ук-
иводу «послан-
на я говорив з
ми Висловлю-
ними, та все ж
й про загальну
звелася до та-
н Солженіцин
над тим, «как
ссию», а Ук-
без його допо-
мо».

ОРОТНЮК,

Дайджест: «Мегаполіс-експрес»

Россия: Я ОПЯТЬ ВАС НАВЕКИ СПЛОЧУ

И в самом деле, не бывает таких государств, политика которых адекватно выражала бы и их внутренние интересы, и интересы целого сообщества суверенных стран. Ставя перед собой подобную цель, российские руководители рано или поздно либо сколотят новую империю, либо запутаются в собственных ходах, что с ними на днях и случилось.

НЕФТЬ В ОБМЕН НА СВОБОДУ

В первый день октября госсекретарь РСФСР Геннадий Бурбулис изложил в республиканском ВС свое видение завтрашней России. Сообщив, что РСФСР не может быть республикой, «как все», что надежное и достойное будущее отколовшихся окраин без ее попечения сомнительно, госсекретарь заявил: Россия «может и должна» стать правопреемницей СССР и всех его структур.

Через два дня Бурбулиса объявили недозрелым, и его заявление упало в цене. Однако госсекретаря поддержал госсоветник Сергей Станкевич, про которого ничего плохого сказано не было. В те же дни из достоверных источников просочилась информация о том, что по возвращении Ельцина из Сочи они с Горбачевым сделают совместное заявление, суть которого: подготовленное в Алма-Ате экономическое соглашение должно идти в одном пакете с договором о политическом союзе.

Между разговорами о «правопреемстве» и предполагаемой акции двух президентов проглянула пунктирная, но явная связь. На вопрос обозревателя «М—Э», правомерно ли ставить экономические договоренности в зависимость от политического контракта, Руслан Хасбулатов с исчерпывающей откровенностью ответил: конечно, правомерно, поскольку экономический договор Россия заключает с ущербом для себя. Затем эта мысль получила развитие в выступлениях ряда других российских политиков.

И КТО ЕГО ЗНАЕТ, КОГО ОН РУГАЕТ...

Россия в первой половине октября: правительство без премьера, парламент без председателя, президент в отпуске, оставшиеся на хозяйстве сановники — в ссоре. Один за другим хлопнули дверью два министра, Сабуров и Гаврилов, обвинив родное правительство в политиканстве. Кризис власти? Первыми о нем вскричали члены Госсовета, уличив президентский аппарат в превышении полномочий. Оказывается, вместо заточки скрепок и смазки дыроколов вертkие бюрократы, вышколенные в партийных канцеляриях, наладились сочинять и подсовывать Борису Николаевичу важные директивные бумаги, оттирая от президента специально предназначенных для этой работы советников.

И президентский аппарат, и Госсовет формируются и патронируются лично президентом, их взаимоотношения никаким боком не касаются республиканского парламента. Тем не менее воспитывать президентских помощников взялся Руслан Хасбулатов. И. о. председателя ВС России объявил госсекретаря РСФСР Геннадия Бурбулиса и госсоветника Сергея Шахрая недозрелыми мальчишками, от которых много шуму и мало толку. После этого дело приобрело характер столь же мистический, сколь и неприличный. В доме на Краснопресненской набережной любой полотер знает, что Бурбулис — лицо, приближенное к особе президента. С другой стороны, и Хасбулатов не простак. Стал бы он так ругаться, не имея гарантий личной безопасности? А таковые гарантии он мог получить только по телефону из Сочи, то есть от того же Ельцина. Свободные от схватки обитатели Белого дома были совершенно сбиты с толку нетривиальностью этой интриги.

Тем временем в другом отсеке российского корабля — в Совмине РСФСР — синхронно развивался инцидент, скроенный по тому же лекалу. 2 октября правительство дезавуировало участие своего министра экономики Евгения Сабурова в подготовке алма-атинского Договора об экономическом сообществе. Выходило, что Сабуров представлял только самого себя, о чем Совмин РСФСР, как следует из его постановления, уже предупреждал.

Первая догадка, озарившая знающие головы: это проделки бывшего премьера. Сабуров известен как «человек Силаева» и в Алма-Ату, наверное, был привезен Иваном Степановичем, чтобы совместно гнуть осужденную Белым домом силаевскую линию на ущемление российских интересов. А Олег Лобов, подписавший постановление Совмина от 2 октября, — «человек Ельцина» и наиболее вероятный выдвиженец на пост премьера. Так что ясно, чьи в этом костре дровишки, а чей бензин.

К сожалению, эта версия лопнула, едва родившись. Сабуров заявил, а Назарбаев удостоверил, что российский представитель прибыл в Алма-Ату по поручению президента РСФСР. Занятнее всего, что соответствующее подтверждение Назарбаев получил от Ельцина за день до того, как правительство России провозгласило Сабурова самозванцем. Таким образом, Совмин выставил персоной нон грата не министра Сабурова, а президента Ельцина. Этот пассаж открывает простор для совершенно сногсшибательных гипотез, включая дворцовый заговор, о котором за неделю до того уже объявил один темпераментный министр.

Возможно, однако, и более прозаическое объяснение. Оно — в неустойчивости, импровизационной импульсивности послепутчевой российской политики, внутренне столь противоречивой, что в ней путаются не только наблюдатели, но и исполнители.

МЫ ВАС НИКОГДА НЕ ЗАБУДЕМ

Среди нового руководства РСФСР не заметно приверженцев имперской идеи, зато весьма заметна почти всеобщая инфицированность комплексом особой ответственности России за будущность бывших однокамерников. Идет ли это от легендарной отзывчивости русской души или от глубокого самовнушения, но с наибольшим азартом московские политики занимаются устройством чужих судеб. Кто, к примеру, сильнее россиян болеет за пресловутое «экономическое пространство»? Никто. Кажется, только им оно и нужно, а остальные спят и видят, как бы перекрыть границы и напечатать свои деньги.

После того как СССР окончательно гэкачепнулся, перетекание российской политики в сферу межреспубликанских (читай: международных) отношений приняло необратимый характер. Теперь россияне озабочены не только процветанием национальных экономик, но и судьбой таджикской, грузинской, узбекской... государственности, созданием единого правового пространства и т. п. Совсем не случайно Борис Ельцин, собираясь в отпуск, не успел побывать на открытии сессии ВС РСФСР, встретиться с экономистами и руководителями парламентских комитетов, которые ждут аудиенции еще с допутчевых пор, но нашел время для миротворческой поездки на Кавказ.

Российские депутаты считают своим долгом урегулирование молдавского конфликта, хотя томится без дела тысяча их союзных коллег. Группа народных избранников РСФСР, требуя освобождения армянских заложников, отправилась в Ереван на голодовку. В холлах Белого дома расклеены объявления: «Формируются бригады (!) для поездки в Азербайджанскую Республику и Республику Армения с посреднической миссией (срок — 7 дн.). Желающие записываться — по тел...». Дома, видать все переделали, осталось братьям помочь.

Экспортная ориентированность российской политики имеет по меньшей мере три минуса. Во-первых, не остается времени на Россию. По наблюдениям Сергея Станкевича, все другие «республики-сестры» вплотную занялись своим государственным обустройством, Российская же федерация до сих пор ощущает себя не государством, а головным предприятием некоего гипотетического объединения, которое то ли будет, то ли нет.

Во-вторых, Россия не имеет самостоятельной экономической стратегии. Все московские экономисты-программисты увлечены разработкой межгосударственных соглашений и конвенций, вариант же автономного вхождения РСФСР в рынок всерьез пока не рассматривался.

И в-третьих, никто из братских республик, похоже, не верит в добрые намерения объединительницы России, подозревая под чепчиком сестры милосердия картуз «старшего брата». Иначе с какой стати она так суетится.

Механика, стало быть, такова: Россия поступается частью своей торговой выручки, но ее партнеры должны компенсировать этот убыток, признав за Россией право сюзерена. Теперь конфуз, постигший «миссию Сабурова», не составляет особого секрета. Очевидно, решение о политическом довеске к алма-атинскому проекту пришло к кому-то из больших московских политиков уже после того, как Сабуров поставил свою подпись. Пришлось задним числом лишать его мандата. Сделано это было очень неуклюже, своим постановлением Совмин РСФСР с головой выдал себя, записав вторым пунктом поручение тому же Сабурову и ряду других министров «в недельный срок представить на рассмотрение Совета Министров РСФСР концепцию политического союза суверенных государств»... В спешке никто, видимо, не подумал, каково будет главам суверенных государств узнать, где и как сочиняют концепции их политического союза.

Естественно, что Леонид Кравчук, воротясь из зарубежного турне, сразу же отрезал: «Если Россия принимает на себя функции центра и намерена вести всех в фарватере, я такой курс не одобряю». Нурсултан Назарбаев добавил: и никакая из республик не одобрит претензий РСФСР на замещение вакантной должности СССР.

Экономические партнеры России, слов нет, тоже себе на уме. Наверняка нефть хотят покупать подешевле, а хлопок продавать подороже. Торг в коммерции — святое дело. И трудно осуждать российского представителя, который скажет: как хотите, мужики, а я ни копейки не уступлю, у самого ребятишки без штанов. Но когда за ценовое послабление пытаются отторговать у соседа его политическую независимость — это коммерция уже иного свойства. В российском эскизе нового союза многие угадали контуры дооктябрьской империи: Россия плюс «территории».

ОВАЦИЙ НЕ БУДЕТ

В минувшую среду к дебатам об алма-атинском соглашении и новой роли России подключился ВС РСФСР. Вернулся из отпуска Борис Ельцин. Мало кто из наблюдателей сомневается в том, что Борис Николаевич отдыхал активно и подоплеку московских дискуссий знает доподлинно. Некоторые даже полагают, что все это было специально устроено, чтобы президент мог со стороны понаблюдать за раскладом сил и идей и, воротясь, дать четкий план. Ко времени выхода этого номера газеты в свет президентский план, возможно, уже станет известен. Хочется надеяться, что он будет отличаться от эскизных набросков, сделанных менее ответственными политиками России.

По большому счету алма-атинский договор не дает его участникам ничего такого, чего бы они и так не имели. Экономическое пространство у нас по-прежнему едино и неделимо, если не принимать всерьез бутафорские таможни, выставленные Литвой. Станок, печатающий деньги, у нас по-прежнему общий, и запускают его, между прочим, не в Бишкеке, а в Москве. Другое дело, что на этом пространстве почти ничего не посеяно, в том числе и россиянами, а станок гонит «липу», в том числе и благодаря усилиям Центрального банка РСФСР.

Новый политический договор, на каких бы условиях его не заключили, тоже не сделает наш союз более тесным, чем он был до «парада суверенитетов». То есть куда ни кинь, а конвенциями о перераспределении власти, функций и имущества ничего не добьешься, придется начинать работать.

Россия могла бы выполнить миссию очередного «собирания земель», показав как раз пример образцового хозяйствования на собственном наделе. Это, собственно говоря, единственный шанс. Крайне неубедительно смотрится в роли гаранта демократии и экономического преуспеяния республика, которая сама разута-раздета и с содроганием ждет голодных бунтов, которая не имеет надежных управленческих структур, в которой даже президентская команда не может найти общий язык, а у президента и парламента большие сложности с комплектованием центрального правительства.

В любой роли можно, конечно, не только блистать, но и подвизаться. Однако последнее не сулит исполнителю ни цветов, ни оваций.

Анатолий КОСТЮКОВ.

P. S. Статтю передруковано з тижневика «Мегаполіс – експрес» № 42, який видається у Москві. Ви її прочитали! Подумали! Досить тверезий погляд на Росію і на бажання її центру замінити собою колишній союзний центр, чи не так! Тож не помиліться 1 грудня на референдумі. Україна може навести економічний порядок у своєму домі тільки як самостійна держава. І від цього виграють всі її громадяни всіх національностей. Україна готова й до співпраці з іншими республіками. Але як між рівними рівна не на словах, не в пропагандистських штампах, а на ділі. Росії ж від душі бажаємо скинути з себе зношені й подрані шати імперських амбіцій і навести порядок у власному великому домі.

КОРОТКО

Засуджені за тяжкі злочини проти особи, а також ті, хто активно боровся проти незалежності Естонії, не можуть розраховувати на громадянство цієї республіки. Такі положення передбачені у проекті закону про громадянство, прийнятого за основу більшістю депутатів Естонської Верховної Ради.

* * *

Концепцію національного військового будівництва затверджено Радою безпеки Молдови. Зокрема, цей документ виключає участь республіки в єдиному військовому просторі. В ньому також ідеться про повернення до Молдови всіх її громадян — солдатів та офіцерів, які нині служать у Збройних Силах СРСР.

* * *

Збільшуються вклади західних капіталістів у економіку Киргизстану. За словами президента Акаєва, республіка вже отримала кредити на суму 250 мільйонів доларів. Із них 50 мільйонів надали італійські та іспанські підприємці, а 200 мільйонів — Південна Корея. Валюта піде на організацію виробництва кольорових телевізорів, мікрохвильових печей, на закупівлю автоматизованих сигаретних фабрик.

* * *

Віднині з Литви можна зателефонувати до будь-якої країни світу. Це стало можливим завдяки новій системі супутникового зв'язку, у проектуванні й встановленні якої взяли участь литовські та норвезькі спеціалісти.

* * *

У Латвії підвищуються ціни на всі види палива. Наприклад, плата за один кубометр дров зросте від 6 до 36 карбованців. За гарячу воду у квартирі доведеться платити 3,5 карбованця замість 50 копійок. А вартість опалення збільшиться вп'ятеро й становитиме півкарбованця за квадратний метр помешкання.

* * *

Половина картоплі, третина молока й зерна, шоста частина м'яса гине у радянських республіках під час збирання врожаю, транспортування й зберігання. Ці дані наведено у звіті, опублікованому Європейським банком реконструкції та розвитку.

* * *

354 тисячі карбованців виділено Ленінградською обрадою на проведення референдуму про перейменування області. 8 грудня його учасникам доведеться відповісти на єдине питання: чи залишиться область Ленінградською, а чи стане Санкт-Петербурзькою?

ПРИДНІСТРОВ'Я: ЗАТИШШЯ ПІСЛЯ І НАПЕРЕДОДНІ

СУБ'ЄКТИВНІ НОТАТКИ З МІСЦЯ ПОДІЙ

1. ТИРАСПОЛЬ — СТОЛИЦЯ ПМРСР

Офіційна назва — Придністровська Молдавська Радянська Соціалістична Республіка. Населення — близько 430 тисяч чоловік. Утворилася відповідно до Декрету, проголошеного II надзвичайним з'їздом народних депутатів Придністров'я всіх рівнів. Декрет зайшов у суперечність з Конституцією Молдови й був визнаний таким, що не має чинності. Обидві сторони обґрунтовують свою позицію історично: на такий-от рік молдаван тут було стільки-от, а росіян — стільки... Спочатку, розповідають лідери Придністров'я, була Молдавська АРСР у складі України, до якої Сталін приєднав Бессарабію, назвавши нове утворення Молдавською РСР. Молдовська сторона наполягає на тому, що пакт Молотова-Ріббентропа визнано злочинним, а з ним і всі територіальні зміни 1940 року.

Нині на території Придністров'я проживають відповідно до кількості: українці, молдавани, росіяни, болгари, євреї та інші. Але на всіх рівнях влади ПМРСР такий поділ використовується нечасто. Набагато простіше звести до такого: російськомовні — молдавани. Отже, вимальовується найпростіша схема протистояння, за прикладами якого далеко не ходити.

У Тирасполі, скажімо, на 20 російських середніх шкіл — жодної української. Одна молдавська, та й та восьмирічна (кажуть, немає бажаючих, втім, на Україні це вже проходили). Щодо осіб, які розмовляють молдавською мовою, можна почути: «Когда же вы по-человечески разговаривать будете?» Ведеться війна проти триколору (національного прапора), латиниці — споконвічної абетки корінного населення. Це — продовження багаторічної політики створення «нової історичної спільності».

З другого боку, прагнення народу Молдови відродити національну свідомість, національні цінності. Реалізується це прагнення подекуди аж ніяк не цивілізованими методами. У Кишиневі, скажімо, теж не зовсім обачно говорити російською мовою. А тим, хто не знає національної, важко влаштуватися на якусь роботу...

Тож з огляду на це стає зрозумілим, чому не просто працюється Придністровському осередкові Народного фронту Молдови. Штефан Уриту, голова виконкому Тираспольської секції НФМ, розповідає, що «...б'ють вікна, залякують по телефону і в той же час розповідають заїжджим кореспондентам про наявність легальної опозиції».

Усе, що тут коїться, відбувається або з ініціативи, або під наглядом Об'єднаної ради трудових колективів. Вона, запевняють керівники ОРТК, повністю виражає волю всіх людей Придністров'я. Створення республіки — реалізація цієї волі.

А про те, яким має бути майбутнє, є багато свідчень. Ось документ: «Москва, Кремль. Янаеву. Об'єднана Рада трудових колективів готова виконати будь-які завдання...» Є й заява Верховної Ради Придністров'я, датована 19 серпня: «Висловлюємо надію, що Верховна Рада СРСР підтримає надзвичайні заходи щодо врятування нашої Батьківщини...». Проте названої Батьківщини — Радянського Союзу — вже не існує. То що мав на увазі О. Вилько, член президії ОРТК, коли казав: «Ми хочемо жити в Радянському Союзі»? Конкретної відповіді я від нього не почув, лише невиразні сентенції про економічний простір...

2. ДО КОГО ПРИЄДНАТИСЯ?

Історично було б виправдано — до України. Та чи захоче цього Україна? Адже з будь-яким офіційним виразом бажання взяти під свою юрисдикцію ці території автоматично набуває ваги претензія Румунії на Бессарабію (Молдову) й Північну Буковину (Чернівецька область).

З огляду на це стає зрозумілим принцип непорушності кордонів — адже достатньо один раз його обійти, щоб за маленьку ниточку розкрутити великий клубок... Тому, мабуть, і не розкриває карт Ігор Смирнов: «Розмовляв з деякими народними депутатами України, але до яких прийшли висновків і з ким конкретно — казати не буду». Не дозволили депутати оприлюднити свої імена...

Щодо ролі Росії — на офіційному рівні вона теж не проявляється. Проте точка зору: «Росія — це не тільки РРФСР», — має своїх прихильників. Один із них — голова Демократичної партії, народний депутат Росії М. Травкін, який нещодавно створив у Тирасполі осередок своєї партії й неодноразово висловлювався з приводу такої історичної належності регіону.

Контактують лідери Придністров'я і з «російськомовними» українцями — тут побувала, зокрема, делегація Одеської облради, інші. Представники Народного фронту й кишинівські політики, протестуючи проти таких «наїздів», певні: йдеться про проголошення державності «Новоросії», яка стане кісткою в горлі як Молдови, так, вони вважають, і України. Тож Штефан Уриту, голова виконкому Тираспольського НФМ, покладає сподівання на уряд і парламент сусідньої України — вони мають висловитись офіційно й покласти край зазіханням на суверенітет і цілісність як власної держави, так і Молдови, від цього багато що залежатиме.

ОРТК теж прагне від України підтримки — мовляв, ви мусите допомогти своїм... Але якщо почати таким чином допомагати, то що з цього вийде? Скажімо, в Казахстані всього 40 відсотків казахів. То чому б і там не створити якусь нову російськомовну республіку? У Прибалтиці — схожа ситуація. Серйозні політики розуміють всю небезпечність подібних переділів, але основні сподівання придністровських трудящих — на трудящих українських. Відряджаються посланці навіть на великі підприємства Києва. Але, шкодують емісари, трудові колективи України не мають такої влади, як у нас... Як на мене, то й добре, що не мають — влада в правовій державі має бути тільки у структур влади.

3. ЗАСОБИ Й ЦІЛІ

Ще вождь світового пролетаріату казав, що будь-яка революція тільки тоді чогось варта, коли здатна себе захистити. ПМРСР захищається успішно — саме з цим пов'язані епізоди всесвітньовідомої дубоссарської конфронтації (що теж є заслугою прес-служби республіканського керівництва, яка повідомляє з гордістю: «Останнім часом тут було понад 150 журналістів з усіх світів. На що й розраховували...»). Революційні маси вирішили тоді підпорядкувати собі полицію, заблокували її. Поліція, звичайно, повідомила про це МВС Молдови, яке надіслало допомогу. От і весь конфлікт. Стороною ж, що потерпає, стало в багатьох засобах масової інформації багатостраждальне «російськомовне» населення. І справді, серед тих, хто протидіяв молдовському ОМОНу, були жертви. Але лежить ця кров, певен, не на тих, хто виконував свій обов'язок щодо додержання Конституції, а на людях, які спровокували зіткнення. Адже в якій державі можна диктувати поліції, кому служити?

Щодо блокади залізниці у Тирасполі, то формальний привід для неї був — арешт лідера Придністров'я Ігоря Смирнова. Реакція ж тираспільчан була неадекватною (але очікуваною, бо загрожували залізничною блокадою Молдові неодноразово). На рейки вийшли жінки. Та протистояння закінчилося мирно. Ігоря Смирнова та товаришів відпустили із слідчого ізолятора за підпискою про невиїзд. Залізницю розблоковано, підписано погоджувальні протоколи.

Проте, якщо й надалі виникне необхідність — а вона неодмінно виникне — ще до чогось примусити молдовське керівництво, то можливостей для цього вистачить. Електроенергія надходить у Кишинів з лівого берега Дністра, трубопроводи йдуть через цю територію: з багатьох видів продукції регіон є монополістом. Тож використають ці можливості тиску в разі потреби, особливо не вагаючись.

Отже, на сьогодні конфлікт вщух. Чи надовго? Наважуюсь стверджувати — продовження дочекаємося. Адже політика, що будується на неповазі до власних обіцянок, є дуже небезпечною.

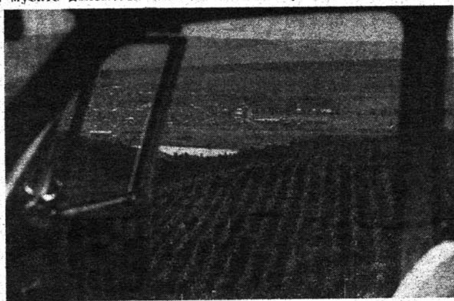
Російськомовне населення... «не хоче жити в Румунії». Не таємниця, що в Кишиневі мали місце утиски за мовними ознаками. Та чому росіянин чи українець, що живе на землі молдовського народу, вважає за приниження своєї гідності вивчення мови цього народу? Замінює опанування національної культури так зване «право на самовизначення», яке й втілилося у створенні ПМРСР.

Тож ідеолог придністровських інтернаціоналістів професор В. Яковлєв у своїх «Нотатках з підпілля» (нині він перебуває в Одесі — адже МВС Молдови притягло його до відповідальності, звинувачуючи у зв'язку із серпневою хунтою) пише: «Необходимо прибегнуть за помощью (мова й стилістика оригіналу. — Д. Д.) к братской Украине, призвав ее стать гарантом безопасности ПМССР и ее граждан. Следует обратиться за помощью... к командованию вооруженными силами СССР».

Таким чином, міжнаціональні суперечності, за В. Яковлєвим, мають бути перенесені на більш високий ступінь — вони мають стати міждержавними. Стати гарантом безпеки ПМРСР для України означало б втрутитися у внутрішні справи суверенної Молдови. Мабуть, не так треба набувати міжнародного авторитету, проте й поцікавитися долею співвітчизників у сусідній державі теж не завадило б. Звичайно, не стаючи ні на чийсь бік у конфлікті, про який ідеться. Як? — Визнавши офіційно територіальну цілісність Республіки Молдова й уклавши з нею договір про додержання прав національних меншин. Тим більше, що кишинівські лідери, схоже, їх не заперечують. Існують там українські школи, дитсадки — на відміну від інтернаціонального Тирасполя...

Отже, не даватимемо визначень щодо того, хто правий, а хто винний — національні проблеми цього не терплять. Наведемо на закінчення лише слова Ш. Уриту: «Якщо ПМРСР буде легітимізована, то й молдавське населення на її території створить якусь нову державу. Звичайно, це безглуздя, але чому б і ні, якщо користатися тими ж аргументами, що й лідери Придністров'я?» Тож навіщо нам таке безладдя під боком?

Дмитро ДЕСЯТНИКОВ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Тирасполь — Київ.

ЧИЯ ЦЕ ЗЕМЛЯ! Наша, ваша, їхня! В усякому разі те, до чого прагнуть молдавани, росіяни, українці, гагаузи й багато інших (а кожні вважають себе споконвічними її, цієї землі, господарями) не може бути досягнуте тими засобами, які потім виправдовуватиме мета. Отже, не будемо ділити цю землю крізь вікно начальницької «Волги» — подумаємо про наслідки!

Фото М. КОЗЛОВСЬКОГО.

БАРТЕР ІЗ ПОЛЬЩЕЮ

Нові можливості
PROSYSTEM — ВАРШАВА

Пропонує широкий асортимент високоякісних швейних виробів, трикотажу, а також плащі, куртки, нарядний жіночий одяг, джинсовий одяг, колекцію спортивного одягу, гарні светри, літні та демісезонні комплекти, елегантне взуття, високоякісну косметику, вишукану біжутерію. Пропонуємо також аудіо- та відеотехніку, що відповідає світовим стандартам, комп'ютерне устаткування високого класу.

У нас ви зможете вибрати комплекти сантехнічного обладнання та електропобутові прилади.

Пропонуємо також обладнання для переробки м'ясо-молочних продуктів, хлібопекарні невеликої потужності, малі й середні виробництва цегли. Все це ви можете придбати не тільки за тверду валюту, а й на основі бартерного обміну за: вугілля; продукти нафтохімічної промисловості; відходи кольорових металів та алюмінію; штучні добрива; лісозаготівельні напівфабрикати.

Чекаємо ваших пропозицій.

Наша адреса:
Prosystem Sp. z.0.0
ul. Kaniowska, 112
01-529 Warszawa

Польща
тел/факс
8-10 4822 392669
тел:
8-10 483912 0422
8-10 483912 0423

Магазини СП MINOLTA TRADING-UKRAINE

Івано-Франківськ, вул. Радянська, 16, вул. Щорса, 9.
Львів, вул. Руданського, 3
Одеса, вул. Суворова, 6
Полтава, вул. Дзержинського, 7
Рівне, вул. Ленінська, 15
Тернопіль, вул. Замкова, 9
Харків, вул. Пушкінська, 36
Черкаси, вул. С. Лазо, 52
Чернівці, вул. Леніна, 187
Чернігів, вул. К. Маркса, 2
Київ: вул. Туровська, 13, Андріївський узвіз, 30, вул. Менжинського, 1, Аеропорт «Бориспіль».

СП «Мінолта—Трейдінг—Україна» —єдине на Україні підприємство, яке не лише продає копіювальну техніку, а й здійснює її гарантійне та післягарантійне обслуговування.

Вам пропонуються копіювальні системи, факси, фото- і відеотехніка японської фірми «Мінолта», всесвітньовідомої своєю оптикою й унікальним тонером. Спеціалісти фірми навчать вас швидко й майстерно оперувати цією вкрай необхідною в сучасних умовах технікою.

Оплата — у вільно конвертованій валюті, обслуговування і навчання — за карбованці.

Наш телефон у Києві — 224-32-42.

Адреса: м. Київ, вул. Володимирська, 62, тел. 224-32-92.

Відома японська корпорація «МАЗДА» надала спільному підприємству «Мінолта—Трейдінг—Україна» виключні права на продаж та обслуговування автомобілів «Мазда-323» (модель 1991 року). Ці автомобілі виготовляються спеціально пристосованими до умов експлуатації та клімату України. Двигун дизельний. Дається гарантія і здійснюється фірмове обслуговування.

Ціни — нижчі за середньоєвропейські. Оплата у вільно конвертованій валюті, обслуговування — за карбованці.

Телефони у Києві — 417-81-23, 417-71-20.

Факс — 417-83-86.

Адреса — 252080, Київ, вул. Туровська, 13.

Замість LANCOME — стимуляція Назарова

Косметичний та лікувальний ефект апробованої в Австрії методики гарантує фірма "Плюс" і радянсько-австрійський концерн "Рамакс". Підготування спеціалістів починається 17 жовтня.

Вартість його для організацій і приватних осіб -1050 крб.

Вам забезпечено свідоцтво, методику та апаратуру.

Тел. 476-58-45 (з 9 до 21 год.).

Управління магістральних нафтогазопроводів

запрошує на роботу

- начальника й майстрів лінійно-експлуатаційної служби по обслуговуванню нафтогазопроводів — оклад 460-500 крб.,
- інженера-енергетика — 450 крб.,
- інженера зв'язку — 450 крб.

Робота надається у смт Лазарев та Циммерманівка Хабаровського краю (місцевість прирівнюється до районів Крайньої Півночі), районний коефіцієнт 50% (північні надбавки — до 50%).

Житлом працівники забезпечуються протягом 1-2 років.

Для укладення договору слід звертатися до районних Центрів зайнятості м.Києва.

«УКРАЇНСЬКИЙ ПАСІЧНИК»

Відроджено втретє журнал «Український пасічник», на якого давно чекають пасічники України.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 74509. РІЧНА ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА 33 КРБ. 60 КОП.

ПЕРЕДПЛАТА ЖУРНАЛУ «УП» — ЦЕ ВАГОМА ДОПОМОГА БДЖІЛЬНИЦТВУ УКРАЇНИ І РЕДАКЦІЇ.

Всесоюзний науково-дослідний інститут гігієни і токсикології пестицидів, полімерів і пластичних мас

оголошує конкурс

на заміщення вакантних посад у лабораторію "Гігієна застосування токсикології і патогенних властивостей біопрепаратів":

провідного наукового співробітника з госпдоговірної тематики (доктор або кандидат наук) — 1;

старшого наукового співробітника з госпдоговірної тематики (доктор або кандидат наук) — 1.

Строк конкурсу — місяць з дня опублікування оголошення.

Документи надсилати на адресу: 252127, Київ-127, вул.Героїв оборони,6, ВНДІГІНТОКС, відділ кадрів. Тел. 261-42-06.

УВАГА!

КИЇВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТОРГТЕХНІКА» виробляє нестандартне обладнання для підприємств торгівлі і громадського харчування, коптильні (разове завантаження до 200 кг), пристрої для виготовлення кави по-турецьки, устаткування для виробництва оригінальних вафельних форм, для подавання салатів і десертів, різноманітні торговельні возики, інвентар.

КИЇВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТОРГТЕХНІКА» виконує силами дизайн-студії промислово-дизайнерські розробки, а також замовлення на скульптурні роботи, манекени.

КИЇВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТОРГТЕХНІКА» конструює механічне, теплове, нестандартне обладнання, засоби механізації для торгівлі, громадського харчування.

КИЇВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТОРГТЕХНІКА» проектує будинки, споруди для об'єктів торгівлі й громадського харчування, комплекси літніх кафе, міні-ринки, невеликі харчо-переробні підприємства.

КИЇВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТОРГТЕХНІКА» розробляє проекти будівництва й реконструкції ремонтно-монтажних комбінатів, очисних споруд, технічного переозброєння цехів, дільниць, баз, складів, а також технології виготовлення кулінарних виробів, переробки харчових продуктів.

Замовлення приймаються за адресою: 254050, Київ, Косогірний провулок, 4.

Телефони для довідок: 417-40-92, 417-42-20, 417-51-26.

Як і обіцяли, публікуємо розмову нашого спортивного оглядача з президентом ФК «Динамо» (Київ) Віктором Безверхим. Ну, а причиною тієї розмови, нагадаємо, став лист ФІФА, підписаний його генеральним секретарем Йозефом Блаттером і надісланий на адреси федерацій футболу України та СРСР.

Футбол

А ЛИСТІВ БУЛО... ДВА

— Ця реакція Міжнародної футбольної федерації, як на мене, просто непорозуміння, — сказав В. Безверхий. — Але про все по черзі...

Як відомо, голова української футбольної федерації Віктор Банников, а разом з ним група ФК «Динамо» (Київ): технічний директор Володимир Веремеєв, президент спілки адвокатів України Віктор Медведчук, який одночасно працює й у клубі, і я побували в Женеві, де зустрілися з віце-президентом ФІФА (він же одночасно президент Європейської спілки футбольних асоціацій — УЄФА) Леннартом Йохансcоном (Швеція). Та розмова була напрочуд конструктивною і дуже приязною. Президент УЄФА виявив найприхильніше ставлення до українських посланців. Зокрема, зазначив, що, як представник малого народу, підтримує прагнення будь-кого до самовизначення і суверенітету як політичного, так і спортивного. Судячи з усього, пан Йохансcон не знав раніше, що Україна — член ООН. Довідавшись про це, він сказав, що то великий козир для українців, який дає їм уже тепер, до політичного визнання, право вступити до ФІФА та УЄФА.

Зі свого боку пан Л. Йохансcон обіцяв всіляку допомогу. Через нього пан Банников передав до ФІФА пакет документів, серед яких був лист-заявка, що мав потрапити до керівників ФІФА — президента Жоао Авеланжа та вже згадуваного Блаттера. Водночас пан Леннарт запевнив, що матиме з ними розмову і висловить їм власне позитивне ставлення до українського футбольного питання.

Нас, щоправда, запитали й про те, як реагує на наше прагнення Москва і зокрема голова радянської федерації Колосков. Віктор Банников роз'яснив, що Україна виконала всі зобов'язання щодо Федерації футболу СРСР. Протягом останнього року (і постійно раніше) українські змагуни виступали в складі збірних цієї країни. Отож у Колоскова немає підстав вставляти палиці в колеса....

Разом з тим першим листом-заявкою, якого передали панові Йохансcонові, аналогічного було відправлено поштою до ФІФА прямо з Швейцарії.

Нарешті, попередньо домовлено, що на початку листопада українська футбольна делегація знову зустрінеться з керівництвом ФІФА. Попіклуватися про це пообіцяв Л. Йохансcон.

Щодо відповіді Й. Блаттера, яку опублікував «Советский спорт», то це швидше за все реакція на того другого листа, відправленого поштою. Посередництво ж Йохансcона ще не встигло спрацювати. Втім, не сумніваюся, що обіцяне буде виконано і наш «патрон» (Л. Йохансcон) вже працює в потрібному для України напрямі, готує грунт для нової зустрічі.

Отож, якщо Бог нам допоможе, то 8 листопада візьмемо участь у жеребкуванні наступного етапу розиграшу Кубка європейських чемпіонів у Цюріху. Тоді й може відбутися другий раунд переговорів. Ми ж не полишаємо надії на те, що 7 грудня в Нью-Йорку на жеребкуванні відбіркових груп чемпіонату світу-94 Україна (нехай у разі тимчасового члена ФІФА) буде серед повноправних учасників тієї події. Офіційне ж прийняття може статися в червні — липні наступного року, коли пройде черговий конгрес Міжнародної федерації.

Щодо вступу до УЄФА, то Л. Йохансcон запевнив, що після прийому до ФІФА Європейська спілка визнає Україну автоматично. Є також перспектива участі трьох українських клубів у розиграшах єврокубків, турніри яких стартуватимуть восени 1992 року.

Гадаю, нам потрібно активніше, не чекаючи 13—14 грудня (в ці дні відбудеться пленум Федерації футболу України), готуватися до весняного перехідного національного чемпіонату, а в кінці грудня вже мати календар змагань...

— Наша редакція має інформацію про те, що на адресу Федерації футболу України надійшла телеграма - запрошення для національної збірної Української держави на турне до США. Багато сил для організації заходу доклав відомий американський тренер, українець за походженням, пан Ігор Чижович. То, може, вже час призначити тренера головної української команди, визначити коло кандидатів до неї?

— Як на мене, зволікати не треба. Американці, і не тільки вони, дуже зацікавлені в наших контактах на різних рівнях.

— Тепер, якщо можна, поговоримо про справи вашого клубу, який сьогодні приймає в першому матчі 1/8 фіналу розіграшу Кубка чемпіонів датський «Брондбю». Чи маєте потрібне досьє на гостей з Копенгагена?

— Так, певні відомості є. Зокрема, відеозаписи кількох матчів «Брондбю». А найсвіжішу інформацію привіз з Данії Володимир Веремеєв. Він побував на останньому матчі копенгагенців, які в рамках національного чемпіонату приймали клуб «Сілкеборг». Багато фахівців дають високі оцінки «Брондбю», акцентуючи на тому, що це молода, фізично сильна, швидка, в міру технічна команда. Ми, зі свого боку, звичайно, зраділи, що не наразилися на цьому етапі на «Арсенал» або ПСФ «Ейндховен». Але з другого боку наш реальний суперник також — не подарунок.

— А в динамівському клубі, гадаю, все гаразд і всі готові до матчу?

— На жаль, ні. Є кілька гравців, які продовжують курс лікування після травм. Борис Деркач перебуває в Болгарії, де веде переговори про можливий контракт. До речі, Анатолій Дем'яненко вже вирушив до Польщі, він виступатиме в клубі міста Лодзі. А взагалі наші хлопці старатимуться, щоб подолати датський бар'єр...

З президентом ФК «Динамо» (Київ) розмовляв Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

Шахи

СЕРЙОЗНІ ІГРИ ДІТЕЙ

Ми вже повідомляли про міжнародний дитячий шаховий турнір, який відбувся на спомин 50-річчя трагедії Бабиного Яру в Києві. Тепер про його підсумки.

Ці змагання назвали кілька цікавих імен, які ми, можливо, ще почуємо в майбутньому. Переможцем турніру серед хлопчиків став 13-річний Володя Баклан. Київський авангардівець випередив вісімдесятьох учасників. До речі, більшість з них старші за нього. Другий приз здобув його одноклубник киянин Спартак Височин, та третій — 14-річний львів'янин Михайло Кленбург. Всі вони набрали по 7,5 очка з 9 можливих, і лише додаткові показники визначили їхню долю. Цікаву гру показав і четвертий призер — кіровоградець Роман Тендера, який відстав від лідерів тільки на півочка. Привернув до себе увагу і 13-річний Іван Жиляк з Івано-Франківська, який фінішував восьмим, але зіграв кілька яскравих партій.

У турнірі дівчат найбільше очок — по 7 з 9 — набрали киянка Катря Краснова, москвичка Ганна Шередіна і Магдалина Клюдач з польського міста Поліце. Перспективними шахістками виявили себе Леся Безугла з київського «Авангарду» і 15-річна Тамара Бабій з чернівецької ДЮСШ № 1. Тамара відстала від призерок лише на пів-очка.

У командному заліку перемогла збірна київської шахової школи «Авангард», яка випередила команду московського міського палацу піонерів.

Володимир ТЕТЕРУК.

Виставки

ЮВІЛЕЮ ПРИСВЯЧЕНО

Завтра в Києві в приміщенні Українського музею образотворчого мистецтва, о 16.00, відкриється виставка, назва якої «Єдність». Її організатори: Київське об'єднання художників-монументалістів «Погляд» і ФК «Динамо» (Київ).

— Експозиція присвячена 100-річчю української діаспори, — розповідає секретар-референт центру «Прогрес» (ФК «Динамо», Київ) Ольга Холодова. — Окрім відомих і молодих майстрів пензля з усієї України в експозиції візьмуть участь і художники українського зарубіжжя.

Захоплення цих чарівних грацій — художня гімнастика. І може статися так, що згодом про когось із цих симпатичних дівчаток спортивний світ заговорить так само, як про їхніх землячок — видатних чемпіонок Олександру Тимошенко, Оксану Скалдіну та інших.

Фото Миколи БОЧКА.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Відповідальний секретар — Віталій Суддя.

Чергові редактори — Леонід Бровченко, Олексій Євсіков.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Євген Українець.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсна, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич, Людмила Терещук.

Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» проспект Перемоги, 50. 252047, Київ 47.

Індекс 60955.

Тираж 157.100

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03152061.